

จากปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
สู่การปฏิบัติ...
กว่า ๑ ทศวรรษ

จากปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ...
กว่า ๑ ทศวรรษ

คำนำ

เนื่องในโอกาสปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และครบรอบ ๑๒ ปี ที่สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้รับพระบรมราชานุญาต
เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ให้นำพระบรมราโชวาทที่ประมวลนำขึ้นทูลเกล้า
ทูลกระหม่อมถวายและทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขเผยแพร่เป็นแนวปฏิบัติของปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนไทยโดยทั่วกัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง (มพพ.) และ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ สำนักใน
พระมหากษัตริย์คุณที่มีพระบรมราชานุญาตให้เผยแพร่แนวปฏิบัติ จึงได้รวบรวมผลการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรอบเวลาระหว่างปี ๒๕๔๒ - ๒๕๕๔
เพื่อสะท้อนความหลากหลายของการนำไปประยุกต์ใช้โดยภาคส่วนต่างๆ ตลอดช่วงระยะ
เวลาดังกล่าว

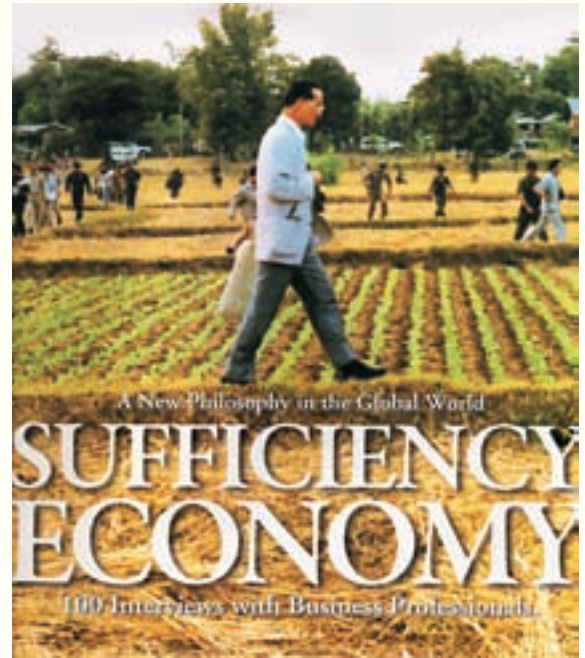
หนังสือ “จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ...
กว่า ๑ ทศวรรษ” เล่มนี้ เรียบเรียงเกี่ยวกับขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในรอบ ๑๒ ปี การประยุกต์ใช้ของแต่ละภาคส่วน การสร้างบรรทัดฐานการ
ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทต่างประเทศ และก้าวต่อไปของการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิตที่มั่นคง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มพพ.) และสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในความสำเร็จของการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมอย่างถ่องแท้ ส่งผลให้ประชาชนเห็นคุณค่า และเกิดศรัทธาในการปฏิบัติ อันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี เพื่อมุ่งให้ประเทศเข้าสู่ **“สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”**

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มพพ.)
สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
มีนาคม ๒๕๕๕

១២

៦៧

១៩

៥៦

៧១

สารบัญ

- ๖   เกริ่นนำ
- ๑๐   ขอบเขตการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรอบ ๑๒ ปี
- ๑๖   จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การประยุกต์ใช้ของแต่ละภาคส่วน
- ๕๔   การสร้างบรรทัดฐานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๔)
- ๖๒   ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทต่างประเทศ
- ๖๘   ก้าวต่อไปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิตที่มั่นคง

คนไทยเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ จากการที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเตือนล่วงหน้าให้มีความระมัดระวัง
เกี่ยวกับความสมดุลด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และทรงแนะ
แนวทางการพัฒนาประเทศอย่าง **“เป็นลำดับขั้น”** ดังตอนหนึ่งใน
พระราชดำรัส ความว่า

“...การพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น
เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการ
ที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้น
มั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป...
ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกัน
ความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์...”

พระบรมราชาบาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๗

“...การที่จะทำโครงการอะไร จะต้องทำด้วยความรอบคอบ และอย่าตาโตเกินไป...แต่ข้อสำคัญที่อยากจะพูดถึงคือ ถ้าเราทำโครงการที่เหมาะสม ขนาดที่เหมาะสมอาจจะไม่ดูหรูหรา แต่จะไม่ล้ม หรือถ้ามีอันเป็นไป ก็ไม่เสียมาก...มาเร็วๆ นี้ โครงการต่างๆ โรงงานเกิดขึ้นมามาก จนกระทั่งคนนึกว่าประเทศไทยนี้ จะเป็นเสือตัวเล็กๆ แล้วก็เป็นเสือตัวโตขึ้น. เราไปเห่อว่าจะเป็นเสือ...การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ. สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน. แบบพอมีพอกินนั้นหมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง...”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐

การตระหนักอย่างจริงจังถึงความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เริ่มเกิดขึ้นภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงย้ำให้เห็นความสำคัญที่มีเศรษฐกิจแบบ “พอมีพอกิน” พัฒนาคนให้สามารถ “อุ่มชูตัวเองได้” และได้ทรงอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

“...พอเพียง นี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ. ...คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย. ถ้าทุกประเทศมีความคิด-อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ-มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข. พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น. ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๒ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยและขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตที่จะเผยแพร่บทความที่อธิบาย “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ได้มาจากการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นๆ จำนวนหนึ่ง มาร่วมกันประมวลพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและพระราชดำรัสอื่นที่เกี่ยวข้อง และเมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักราชเลขาธิการได้มีหนังสือถึงประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแจ้งว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทานและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำบทความดังกล่าวไปเผยแพร่ได้ เพื่อเป็นหลักคิดและแนวทางปฏิบัติแก่สำนักงานฯ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี นักธุรกิจ ตลอดจนประชาชนทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นย้ำถึงความหมายของ **เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy)** อีกครั้ง ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : ๔ ธันวาคม ๒๕๔๓

“...หมายความว่า ประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว
ทำอะไรด้วยความอะลุ่มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุและผล
จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แล้วทุกคนจะมีความสุข...”

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันตลาดโลกยุคโลกาภิวัตน์ **ความพอเพียง** หมายถึง **ความพอประมาณ** **ความมีเหตุผล** รวมถึงความสำนึกในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข **ความรอบรู้** ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน **คุณธรรม** **ความซื่อสัตย์สุจริต** และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมถึงพระราชดำรัสอื่นๆ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ใช้ในโอกาสเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๒ เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

"เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมา โดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์การปกครอง และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยแก่นคือเศรษฐกิจพอเพียงและสังคมแห่งชาติสมัยใหม่ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๔) ยังคงมีคุณูปการอันยิ่งใหญ่แก่ประเทศไทยในการพัฒนาและบริหารประเทศ

ขบวนการขับเคลื่อน ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง ในรอบ ๑๒ ปี

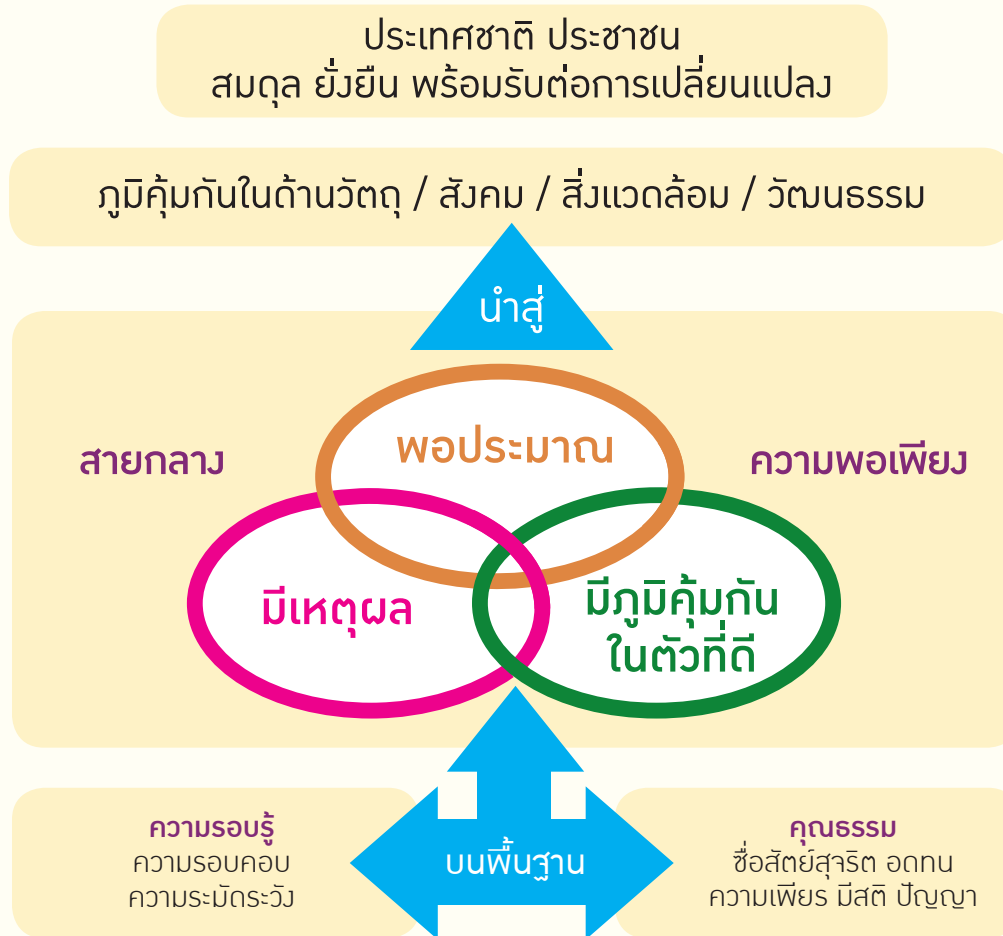
การนำปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
ไปเผยแพร่และส่งเสริม
ให้นำไปปฏิบัติ
หรือ “ขับเคลื่อน”
ตลอดระยะเวลา
๑๒ ปี มีการดำเนินงาน
ใน ๓ ช่วงเวลาที่สำคัญ ดังนี้

ช่วงเริ่มต้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๒

- ๒๕๔๗ นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ปวงชนชาวไทย โดยพระราชทานให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำไปขับเคลื่อนในกระบวนการพัฒนาประเทศ ในช่วงเริ่มต้นเป็นช่วงเวลาที่มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจในความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มผู้นำทางความคิดซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการ มีการรวมกลุ่มกันในระดับประเทศ เพื่อวิเคราะห์ปรัชญาจากบทความที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตอย่างละเอียดและเชื่อมโยงกับแนวความคิดและทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน ได้สรุปสาระหลักและทำให้เข้าใจง่ายเป็นภาพ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข ซึ่งได้นำไปใช้เผยแพร่ควบคู่ไปกับบทความที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถจดจำและมีความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานและภาคีวิชาการอื่น ได้จัดสัมมนาและจัดประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และการสัมมนาผู้นำชุมชนที่จังหวัดกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เกี่ยวกับ

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันจัดทำเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละภาค ในระยะเวลา ๓ ปี นับเป็นการขับเคลื่อนสู่ผู้นำชุมชนอย่างเข้มข้นเป็นครั้งแรก

จากความเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนนำมาซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ช่วงที่สองระหว่าง พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๑ โดยในช่วงปลาย พ.ศ. ๒๕๔๖ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ตั้ง**คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น** เพื่อเป็นกลไกหลักในการประสานเครือข่ายทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติให้นำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ครอบคลุม **๘ ภาคส่วน** ได้แก่

- ๑ ผู้นำทางความคิด
- ๒ นักวิชาการในระดับอุดมศึกษา
- ๓ สถาบันการศึกษา
- ๔ สถาบันการเมือง
- ๕ องค์การภาครัฐ
- ๖ สื่อมวลชนและประชาชน
- ๗ ภาคธุรกิจ
- ๘ ชุมชนและประชาสังคม

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้นำแนวการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปณิธานนำทาง โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ สำนักงานฯ ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนของสังคมในทุกจังหวัดทั่วประเทศ มีประชาชนเข้าร่วมประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน สาระตามปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงเป็นหัวข้อสำคัญในการสร้างการรับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ รวมทั้งเตือนสติให้มีการดำเนินชีวิตในความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน สามารถรองรับผลกระทบของความเปลี่ยนแปลง บนพื้นฐานของความรู้และคุณธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และต่อเนื่อง ใน พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐบาลขณะนั้นได้กำหนดเป็นนโยบายการพัฒนาประเทศโดยให้ทุกแผนงาน / โครงการต้องใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ สู่การสร้างภูมิคุ้มกัน และแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ช่วงที่สามระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๑

— ๒๕๕๔ เป็นช่วงการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พร้อมทั้งการเตรียมจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) โดยจากการประเมินสถานการณ์ของประเทศทั้งที่เป็นผลจากวิกฤตเศรษฐกิจ วิกฤตจากภัยธรรมชาติ และปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี และการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คาดว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งจากสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบกับคุณภาพชีวิต ความมั่นคง

ด้านอาหาร พลังงาน จึงเป็นความเสี่ยงที่ต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนและประเทศชาติ ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ จึงได้ประเมินศักยภาพของประเทศและสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในทุกภูมิภาค ตามหลักปฏิบัติพื้นฐานของการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ โดยได้วิเคราะห์ทุนของประเทศใน ๖ ทุน ทั้งทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้างพื้นฐาน ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางการเงินของประเทศเพื่อนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) บรรยายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในการจัดทำแผน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับฟังบรรยายสรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) และทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์สุริยานุวัตร เพื่อการพัฒนาประเทศ ณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดตั้งมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น เพื่อเป็นกลไกหลักในการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ให้เป็นบรรทัดฐานที่พัฒนาไปสู่มาตรฐานการปฏิบัติของทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน

องค์กร สถาบัน สังคม และประเทศ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในทุกภาคส่วนและระหว่างภาคส่วนต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การติดตามความก้าวหน้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่างชุมชน องค์กร สถาบัน ในภาคส่วนต่างๆ และระหว่างภาคส่วนต่างๆ ตลอดจนการเผยแพร่สู่สาธารณะ

จากปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การประยุกต์ใช้ ของแต่ละภาคส่วน

ผลจากการดำเนินงาน
ทั้งสามช่วงเวลาดังกล่าว
มีผลการขับเคลื่อน
ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงสู่การปฏิบัติ
อย่างหลากหลาย พร้อมทั้ง
แนวทางการขับเคลื่อน
ในอนาคต โดยสรุป ดังนี้

ภาคชุมชน และประชาสังคม

จากการสัมมนาผู้นำชุมชน
จากทุกภาคของประเทศที่จังหวัด
กาญจนบุรี เมื่อเดือนมิถุนายน
พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งได้มีการจัดทำเป้าหมาย
ของเศรษฐกิจพอเพียงรายภาคนั้น ได้มีการ
ติดตามไปศึกษากรณีศึกษาบ้านนำปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตและ
อาชีพ โดยเฉพาะทางด้านเกษตรกรรม
พบว่ามีความสำเร็จเป็นอย่างดีในชุมชนที่มี
ผู้นำเข้มแข็ง และชุมชนเองมีความต้องการ
และความพร้อมที่จะพัฒนาพื้นที่ทำกิน
ร่วมกันอย่างยั่งยืน หรือมีการ “ระเบิด
จากข้างใน” ในการพึ่งตนเอง และเพิ่ม
ความสมดุลในการดำรงชีวิต

ตัวอย่างความก้าวหน้า ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชน

นายประยงค์ รณรงค์

ปราชญ์ชาวบ้านจากตำบลไม้เรียง
อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ได้รับรางวัลแมกไซไซในฐานะผู้นำเศรษฐกิจชุมชน เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ จากการเป็นผู้นำทางปัญญาให้แก่ชุมชนในการเรียนรู้การจัดระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นด้วยชุมชนเอง จนทำให้ชุมชนตำบลไม้เรียงเป็นชุมชนแรกในประเทศไทยที่สร้างโรงงานแปรรูปยางด้วยทุนของตนเอง และได้กลายเป็นต้นแบบทางความคิดให้รัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษานำไปใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้เอาชนะความยากจน

ภาคการเกษตรได้มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง และพัฒนาสู่การเป็นเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืน

ภาคการเกษตร

นับเป็นภาคที่สำคัญนำไปสู่การสร้าง ความพออยู่พอกินให้กับชุมชนท้องถิ่น และเป็นต้นธารของการพัฒนาทุกๆ สาขาที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ ภายหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ มีการตื่นตัวนำหลัก การเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร ไปประยุกต์ใช้ในทุกระดับอย่างกว้างขวาง นำไปสู่ ความพออยู่พอกิน มีความมั่นคงและปลอดภัยด้าน

อาหาร ลดรายจ่าย พึ่งตนเองได้ และแก้ปัญหาความ ยากจน ภาคครัวเรือนและภาคชุมชน เกษตรกรที่ น้อมนำปรัชญาฯ ไปประยุกต์ใช้มีความก้าวหน้า แตกต่างกันไป ตั้งแต่ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นก้าวหน้า เช่น เกษตรกรที่ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ปลูกมันสำปะหลังมาร่วม ๒๐ ปี มีแต่หนี้ ยิ่งปลูกมากยิ่งมีหนี้มากตาม เพราะหมดเงิน ไปกับค่าปุ๋ยไร่ละ ๕๐๐ บาท เกษตรกรได้ใช้หลักการ ระเบิดจากข้างใน ค้นหาผู้นำที่แท้จริงในชุมชน

ตัวอย่างพื้นที่เกษตรผสมผสาน

ที่สามารถพูดชักชวนให้ชุมชนเชื่อถือ สร้างแรงกระตุ้นให้ชาวบ้านทำบัญชีครัวเรือน สำนักรายได้รายจ่ายของตัวเองมาคิดหาวิธีลดรายจ่าย โดยเลิกใช้ปุ๋ยเคมี และนำมูลสัตว์มาหมักเป็นปุ๋ยน้ำชีวภาพทดแทน ใช้จ่ายไร่ละประมาณ ๓๐ บาท ไม่เพียงลดรายจ่ายลง ยังมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น เป็นแรงจูงใจให้มีพลังคิดหาวิธีพึ่งพาตนเอง เกษตรกรหนองสาหร่ายใช้เวลาเพียง ๔ ปี ใช้หนี้หมด คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เป็นตัวอย่างการฟื้นฟูภาคเกษตรของประเทศหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ และสร้างภูมิคุ้มกันแก่เกษตรกร เกษตรกรพึ่งพา

ตนเองได้มากขึ้น มีผลเชิงประจักษ์ที่พบว่าเกษตรกรหลายรายมีพออยู่พอกิน ปรับตัวได้เร็ว สามารถปลดหนี้สินและสร้างรายได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นเกษตรกรตัวอย่าง อาทิ นายจันทร์ที่ ประทุมภา เกษตรกรบ้านโนนวัง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น นอกจากนั้น ยังได้นำไปสู่กระแสการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรยั่งยืน มีการเชื่อมโยงต่อยอดองค์ความรู้สู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างหลากหลาย

การเชื่อมโยงระหว่างความสามารถด้านการตลาดของกลุ่มธุรกิจกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน สามารถพัฒนาสู่การร่วมทุนสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นคุณภาพแก่สาธารณะ

นอกจากนี้ ยังมีการเชื่อมโยงบทบาทภาคธุรกิจ และภาคชุมชนท้องถิ่นให้มีการร่วมทุน โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ ทั้งในมิติการผลิต การลงทุนที่ใช้ ศักยภาพของประเทศเป็นหลัก ใช้วัตถุดิบในประเทศ

และภูมิปัญญาท้องถิ่น เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีการผลิต ปัจจุบันการส่งออกสินค้ากลุ่มนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น เครื่องสำอาง สมุนไพร ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพร ซึ่ง ผลกำไรมีการกระจายสู่ชุมชนมากขึ้น ทั้งในเชิง รายได้และการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพรพื้นบ้านและผ้าที่ถักทอจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ล้วนสามารถพัฒนาเพิ่มมูลค่าให้เป็นสินค้าคุณภาพ จนเป็นที่ต้องการของตลาดได้อย่างดี

ภาคธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน อีกจำนวนไม่น้อยเป็นองค์กรตัวอย่าง เช่น กลุ่ม มัดย้อมสีธรรมชาติคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัด นครศรีธรรมราช กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน ธาราทิพย์ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ซึ่งมีการบริหารธุรกิจบนฐานของการสร้างกลุ่มที่ เข้มแข็ง ศักยภาพภาพของทุนในชุมชนทั้งทุนที่เป็น วัตถุดิบ องค์ความรู้พื้นฐาน และการตลาด เพื่อสร้าง สินค้าที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ขณะเดียวกันก็ แบ่งผลกำไรคืนสู่สมาชิกและชุมชนอย่างมีคุณธรรม

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ พัฒนาพื้นที่ต้นแบบจนประสบผลสำเร็จในจังหวัดน่าน

เพื่อสะท้อนความหลากหลายของแนวปฏิบัติ ได้มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ (Area-based) เพื่อช่วยเหลือผู้ยากไร้ในชนบท โดยได้เริ่มโครงการปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ด้วยความร่วมมือของภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งหน่วยงานด้านองค์ความรู้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคประชาสังคม และหน่วยงานเอกชน โดยมี “ชุมชนเป็นศูนย์กลาง” ซึ่งชาวบ้านลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละภูมิสังคมและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน

มีการนำร่องจากโครงการขนาดเล็กในพื้นที่ต้นแบบที่อำเภอสองแคว อำเภอท่าวังผา และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน^๑ ใน พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยได้นำเกษตรทฤษฎีใหม่ การพัฒนาระบบชลประทาน รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ และปุ๋ยชีวภาพ ไปให้ชาวบ้านได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจนเป็นผลสำเร็จ ช่วยให้ชาวบ้านที่เคยประสบปัญหาความยากจนจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมีรายได้เพิ่มมากขึ้นและมีหนี้ลดลง รวมทั้งยังช่วยแก้ปัญหาสุขภาพจากการใช้สารเคมีในการเพาะปลูกมากเกินไป ปัจจุบันชาวบ้านสามารถ

^๑ ภายใต้ชื่อ การพัฒนาระบบต้นแบบบูรณาการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำน่านอย่างยั่งยืนตามแนวพระราชดำริ

จากการพัฒนาในพื้นที่เขาสูงแห่งต้นน้ำน่าน ได้ขยายผลสู่การพัฒนาในพื้นที่ราบของจังหวัดอุดรธานี มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ได้ปรับเปลี่ยนแนวการพัฒนาให้เหมาะสมตามภูมิสังคมจนประสบความสำเร็จ และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาพื้นที่ให้ครอบคลุมทุกภาคทั่วประเทศ

พึ่งตนเองได้ และมีความตั้งใจที่จะใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียงอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีการขยายผลสู่อ่างเก็บน้ำห้วยคาลัย จังหวัดอุดรธานี ด้วยการพัฒนาอ่างเก็บน้ำตามแนวพระราชดำริที่ยังใช้ประโยชน์ได้ไม่เต็มที่ให้เต็มศักยภาพ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้ดีขึ้น สามารถเพิ่มพื้นที่เกษตรกรรมได้เป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวบ้านมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เป็นการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและประหยัด แต่ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ปัจจุบันโครงการ

ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำรินำรูปแบบการพัฒนาจากผลสำเร็จของ ๒ โครงการแรกไปขยายผลใน ๑๘ หมู่บ้านซึ่งกระจายอยู่ใน ๑๐ จังหวัดทั่วประเทศที่ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยมีกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นแกนหลัก ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ และ พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้ขยายครอบคลุมเป็น ๕๐ หมู่บ้าน ซึ่งคาดว่าจะหากประสบผลสำเร็จและมีความยั่งยืน ชุมชนอื่นๆ จะนำไปปฏิบัติตามจนเกิดความมั่นคงในระดับประเทศต่อไป

บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หนึ่งในองค์กรธุรกิจ
ที่คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม

ภาคธุรกิจ

การประกอบกิจการของภาคธุรกิจ จะมีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างผลกำไรเพื่อตอบแทนเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นเป็นสำคัญ โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) และสังคมส่วนรวม แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจใน พ.ศ. ๒๕๔๐ ส่งผลให้ภาคธุรกิจได้เรียนรู้ ปรับตัว ปรับแนวคิด มาให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ อย่างกว้างขวางมากขึ้น นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา โดยในระยะแรกมุ่งเน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ

ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคธุรกิจอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ภายใต้กลไก คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มอบให้ **ดร.อาชว์ เตาลานนท์** เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผลักดันการขับเคลื่อนในภาคธุรกิจ ส่งผลให้ภาคีเครือข่ายสถาบันองค์กรภาคธุรกิจ รวมทั้ง สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ตระหนักรู้เกิดความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงด้วยความเชื่อมั่นว่า

บึงประดิษฐ์ของบริษัท บางจากไบโอฟูเอล จำกัด
หนึ่งในผลการดำเนินงานที่ผสมผสานด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

...ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ขัดกับหลักการทำอะไร แต่การได้มาซึ่งกำไรของ ธุรกิจต้องไม่เอาเปรียบผู้อื่น แสวงหากำไรจนเกินตัว ไม่เบียดเบียนประโยชน์ของสังคม และทำลาย สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทาง การประกอบธุรกิจที่มุ่งสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้น ใน ๓ มิติ คือ เศรษฐกิจ - สังคม - สิ่งแวดล้อม เป็นแนวคิดการพัฒนาธุรกิจให้พร้อมรับการ เปลี่ยนแปลง ทั้งด้านต้นทุน ปัจจัยการผลิต สังคม สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยเน้นให้มีการ บริหารความเสี่ยง ด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ไม่ประมาท ไม่โลภเกินไป ขยายธุรกิจให้เหมาะสมกับ

กำลังทุนและศักยภาพความถนัดของตน บนพื้นฐาน การใช้ความรู้ คุณธรรม และดำเนินการด้วยความ รอบคอบระมัดระวัง...

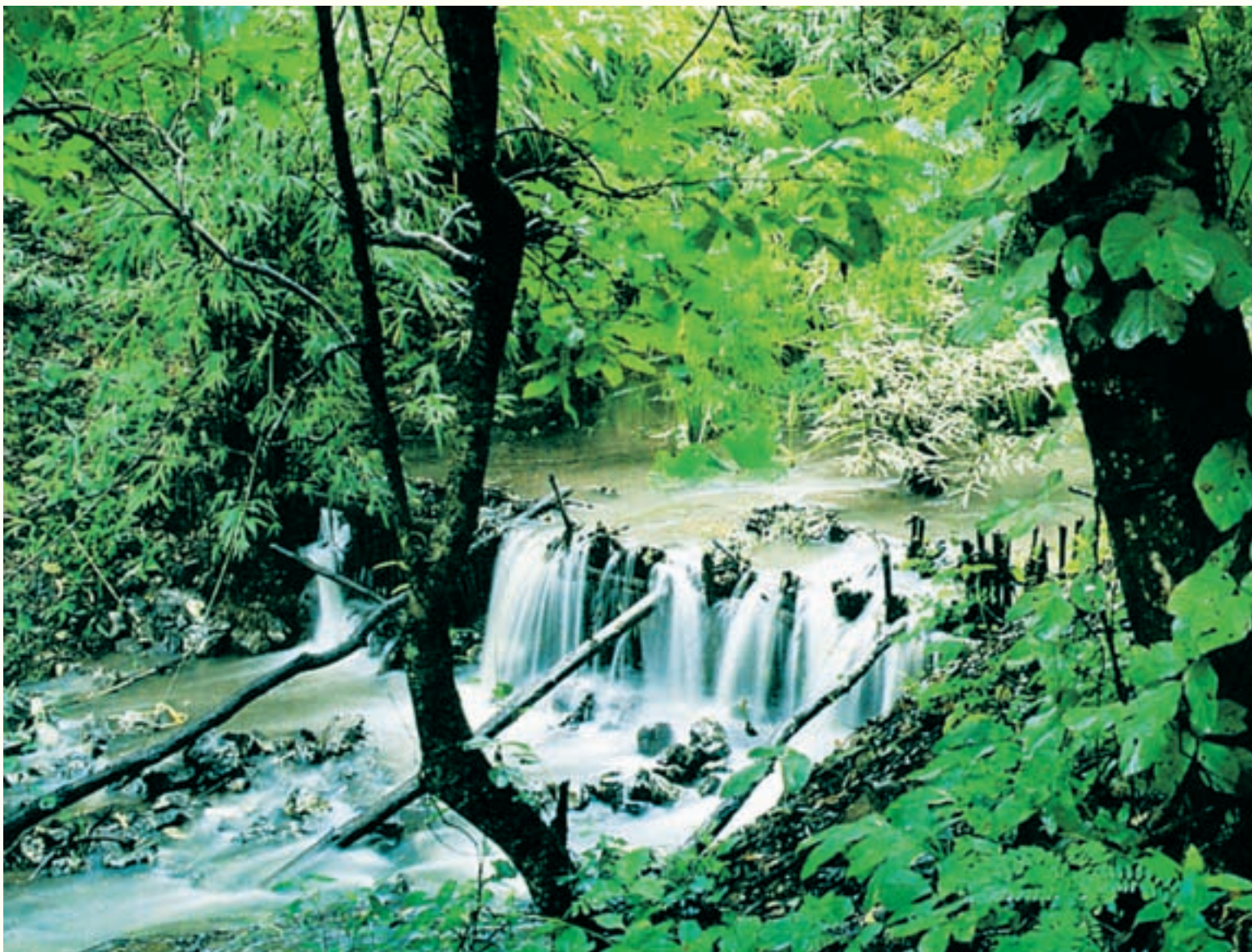
จากฐานความรู้ที่มีและการนำไปปฏิบัติ จึงมีการ ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ถอดบทเรียนประสบการณ์ การดำเนินธุรกิจที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งธุรกิจ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม ที่นำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ จัดทำ เป็นองค์ความรู้เผยแพร่สู่สาธารณะและกลุ่มภาคี เครือข่ายภาคธุรกิจ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ ให้เกิดการต่อยอดขยายผลต่อเนื่องต่อไป ซึ่งจากการ สังเคราะห์บทเรียน ได้ข้อสรุปรวมที่บ่งชี้ถึง...

คุณลักษณะสำคัญของการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันคือการแบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่สังคมโดยรวม

...คุณลักษณะของการดำเนินธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีลักษณะที่ยอมรับการมีกำไรในระดับพอประมาณ และมีเหตุผลที่พอเพียงต่อนักธุรกิจที่ลงทุนหรือผู้ถือหุ้น และต้องไม่เป็นการแสวงหากำไรโดยการเอาเปรียบผู้บริโภคหรือผิดกฎหมาย ไม่ปฏิเสธการส่งออก แต่ต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อให้

พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถกู้เงินมาลงทุนได้ เพื่อให้มีรายได้และต้องสามารถใช้หนี้ได้ ต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต พากเพียร อดทน และรับผิดชอบต่อสังคม พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต รักษาความสมดุลในการแบ่งปันผลประโยชน์ของธุรกิจในระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ พนักงาน บริษัท ผู้บริโภค และสังคมโดยรวม

การสร้างฝายชะลอน้ำที่เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจและจิตอาสาของภาคธุรกิจ เพื่อคืนกำไรสู่สังคม

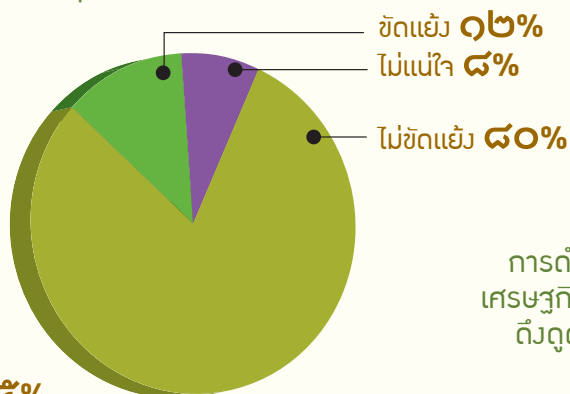

ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้นในองค์กรธุรกิจหน่วยงานต่างๆ เกิดจากความตั้งใจอันดี เพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดสังคมคุณภาพ

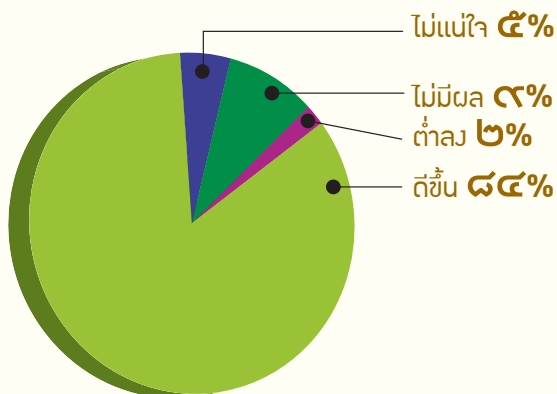
...แนวปฏิบัติในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า **ในระดับขั้นพื้นฐาน** เป็นแนวปฏิบัติร่วมที่ทุกองค์กรภาคธุรกิจมีการดำเนินการอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ประกอบด้วย ปัจจัยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และการบริหารความเสี่ยง สำหรับ **ในระดับขั้นก้าวหน้า** เป็นแนวปฏิบัติที่ครอบคลุมปัจจัย การมองการณ์ไกลในการบริหารจัดการและตัดสินใจเชิงนโยบาย คิดถึงผลในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น ขยายธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคน / พนักงาน / ผู้บริหารทุกระดับ

อย่างเป็นรูปธรรม นำเทคโนโลยีมาใช้และพัฒนานวัตกรรมในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง รักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้และส่วนเสียของธุรกิจ (ลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น พนักงาน สิ่งแวดล้อม และสังคม) และที่สำคัญคือ การมีวัฒนธรรมองค์กรที่มีความเข้มแข็ง มีจริยธรรม คุณธรรม ความเพียร และการแบ่งปันความรู้เป็นค่านิยมร่วมขององค์กร ธุรกิจที่ดำเนินกิจการโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน ไม่มีเป้าหมายสุดท้ายที่ผลกำไร แต่อยู่ที่การแบ่งปันกันเพื่อให้สังคมดีขึ้น จะมองตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน สังคม หากชุมชน สังคมอยู่ไม่ได้ ธุรกิจของตนก็อยู่ไม่ได้เช่นกัน

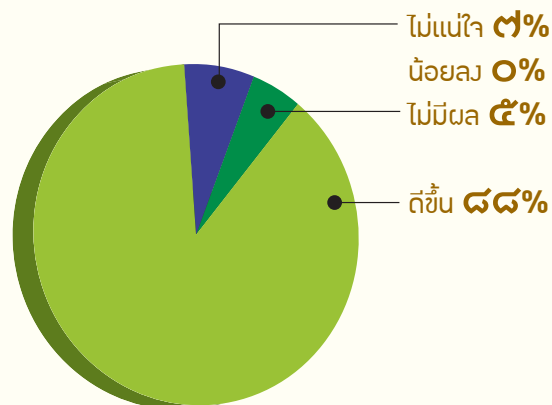
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
จะส่งเสริมหรือขัดแย้งกับเป้าหมาย
การดำเนินธุรกิจดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

ท่านคิดว่า
การดำเนินธุรกิจตามแนวปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
จะมีผลต่อมูลค่าหุ้นของบริษัทหรือไม่อย่างไร

ท่านคิดว่า
การดำเนินธุรกิจตามแนวปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยให้บริษัทสามารถ
ดึงดูดผู้ลงทุนได้ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

ผลการสำรวจของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย เกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริหารระดับสูง
ที่เป็นสมาชิกสมาคมฯ ต่อการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในภาคธุรกิจ

เมื่อแนวปฏิบัติเริ่มชัดเจนมากขึ้น ได้สร้าง
การยอมรับ ให้เกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นในการนำ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการ
ดำเนินธุรกิจ ดังจะเห็นได้จากผลสำรวจทัศนคติของ
ผู้บริหารระดับสูงที่เป็นสมาชิกสมาคมส่งเสริม
สถาบันกรรมการบริษัทไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙
ที่ยืนยันชัดเจนว่า องค์กรต่างๆ ล้วนเชื่อมั่นในการนำ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับ

การบริหารธุรกิจ ส่งเสริมให้ธุรกิจก้าวหน้าในระยะยาว
ก้าวตามทันกระแสโลกาภิวัตน์ได้ โดยร้อยละ ๘๐
ของผลสำรวจเห็นว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ไม่ขัดแย้งกับเป้าหมายการดำเนินธุรกิจ และมีผลให้
การระดมทุนง่ายขึ้นและแข่งขันกับบริษัทอื่นในตลาด
ได้ ขณะที่ร้อยละ ๘๔ เห็นว่า จะมีผลให้มูลค่าหุ้น
ดีขึ้น และร้อยละ ๘๘ เห็นว่า จะช่วยให้บริษัท
สามารถดึงดูดผู้ลงทุนได้ดีขึ้น

จากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ ประเทศไทยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้จนทำให้วิกฤตเศรษฐกิจใน พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศมากนัก

บทเรียนจากวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๔๐ ภาคธุรกิจขนาดใหญ่หลายแห่งได้มีการทบทวนและปรับกลยุทธ์การลงทุนให้กิจการมีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงอันเกิดจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกอย่างกว้างขวาง เช่น เครือซิเมนต์ไทย หรือ SCG เครือเจริญโภคภัณฑ์ หรือ CP Group และ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นตัวอย่างของกิจการขนาดใหญ่ที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการปรับกลยุทธ์หลายประการ ทั้งการปรับลดจำนวนบริษัทในเครือเมื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงในอนาคตด้วยความรู้ตามหลักวิชาการ มีการพัฒนาและเตรียมทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นระบบ ประเมินตัวเองด้านความสามารถในการลงทุน ไม่ทำให้มีภาระมากเกินไป

ทำตามความสามารถที่มีอยู่ ไม่ทุ่มเงินสุดตัว คำนึงถึงคำว่า “พอ” ตามกำลังของธุรกิจและกิจการมีความเจริญก้าวหน้าด้วย และหากมีวิกฤตการณ์ใดๆ เกิดขึ้นซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาโดยที่คาดไม่ถึง กิจการต้องอยู่ได้โดยไม่ทำให้พนักงาน ผู้ถือหุ้น สถาบันการเงินที่ให้อุปถัมภ์ และสังคมเดือดร้อน นอกจากนั้นในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมา ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรายงานว่ามีหลายองค์กรธุรกิจและหลายบริษัทในประเทศไทยมีความตื่นตัวในเรื่องของการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และนำไปเชื่อมโยงกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาชุมชน และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากโครงการต่างๆ ที่ทำร่วมกับชุมชนของหลายองค์กร

การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการ ทำให้กลุ่มธุรกิจยังมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจอย่างมีบรรษัทภิบาลมากขึ้น

ผลจากการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ได้ทำให้องค์กรภาคธุรกิจสามารถผ่านช่วงเวลาแห่งความยากลำบากนั้นมาได้ ตลอดจนเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้ภาคธุรกิจที่มีระบบ**บรรษัทภิบาล**ที่กำหนดให้องค์กรควบคุมกิจการให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ภายใต้กรอบของจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบด้าน สามารถดำเนินการด้วยความรับผิดชอบต่อ ยุติธรรม และโปร่งใсыิ่งขึ้น ตลอดจนมีการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีมาตรการและกฎกติกาในการสร้างความเข้มแข็งทางธุรกิจมากขึ้น เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในตนเอง เช่น

มีการลงทุนในตลาดระหว่างประเทศในสัดส่วนที่พอประมาณและสมเหตุสมผลมากขึ้น โดยที่ผ่านมาสถาบันการเงินไทยทั้งระบบซึ่งถือครองสินทรัพย์ต่างประเทศเพียงสัดส่วนประมาณร้อยละ ๘ เมื่อประกอบกับการวางแผนอย่างรอบคอบของธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานด้านวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่ยกเครื่องการบริหารด้านการเงินระดับมหภาค จึงสามารถป้องกันมิให้ประเทศเผชิญวิกฤตการเงินซ้ำรอย เป็นผลให้วิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่กระทบประเทศไทยมากนัก

นโยบายการบริหารความเสี่ยง นโยบายสำคัญที่สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่องค์กรธุรกิจ

ในขณะเดียวกัน กว่า ๑,๐๐๐ บริษัทมีการตั้ง
กรรมการบริหารความเสี่ยง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการ
กำหนดเป็นคุณสมบัติสำคัญของบริษัทที่ต้องการเป็น
สมาชิกของกลุ่มตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ว่า ต้องมีนโยบายด้านการบริหารความเสี่ยง
ที่ชัดเจน เพื่อพิจารณาปัจจัยความเสี่ยงต่างๆ

ในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อการบรรลุ
วัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้
ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องหาแนวทางป้องกันและการบริหาร
จัดการที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสความสำเร็จ
ลดโอกาสความล้มเหลว และลดความไม่แน่นอน
ในผลประกอบการ

เมื่อมีผลประโยชน์มากพอ องค์กรธุรกิจก็นำมาแบ่งปันทั้งในรูปขององค์ความรู้ และจิตอาสาที่พร้อมรับผิดชอบต่อสังคม มากยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการรวมกลุ่มกันระหว่างองค์กรธุรกิจในนามของ CSR Club เพื่อให้เกิดเป็นพลังที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ภาคธุรกิจจำนวนมากยังได้ร่วมแสดง **ความรับผิดชอบต่อสังคม** (Corporate Social Responsibility) ในการแก้ไขปัญหาความยากจนและ ลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในชนบท นอกเหนือ จากกลไกบรรษัทภิบาลและการบริหารความเสี่ยง จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร และได้มี

การก่อตั้ง **CSR Club** จากการรวมตัวของ ๒๗ บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมที่ ช่วยสร้างสมดุลระหว่างสังคมเมืองและชนบท ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญในการร่วมขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กว้างขวางยิ่งขึ้น องค์กรธุรกิจหลายแห่ง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ

ตัวอย่างหนึ่งของการคืนกำไรสู่สังคมของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
ที่มุ่งสร้างตำบลต้นแบบที่มีความเข้มแข็งผ่านโครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง

แก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชนบท ตัวอย่าง
หนึ่งที่สำคัญ คือ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
ร่วมกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้ริเริ่มจัดทำ
โครงการ ๑ ไร่ ๑ แสน และโครงการ
หนึ่งบริษัทหนึ่งตำบล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๔
ที่มุ่งไปเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรหรือ
ประชาชนฐานรากให้เข้มแข็งด้วยตัวเองตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันมีผลงานเป็นที่
ประจักษ์ในหลายพื้นที่และได้ขยายผลกว้างขวางขึ้น
ทุกปี การดำเนินโครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔
ตำบล วิถีพอเพียง โดย บริษัท ปตท. จำกัด
(มหาชน) ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐

มีเป้าหมายสร้างเสริมศูนย์เรียนรู้การพัฒนาชุมชน
ใน ๘๔ ตำบลทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ทั้งในด้าน
องค์ความรู้ ทักษะอาชีพ การรวมกลุ่มทางด้าน
เศรษฐกิจ วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จิตอาสา
รวมถึงจริยธรรม เพื่อให้เป็นตำบลต้นแบบที่เข้มแข็ง
ทางเศรษฐกิจ พลังงาน สังคม ทรัพยากร และ
สิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินงานได้ผลสำเร็จเกิน
คาดหมาย สามารถพัฒนาตำบลวิถีพอเพียงได้ถึง
๘๗ ตำบล ๘๒๐ หมู่บ้าน ครวเรือนพอเพียงอาสา
๘,๒๔๔ ครวเรือน และคนต้นแบบกว่า ๖๐๐ คน และ
ได้ตั้งเป้าหมายการขยายผลให้เป็นตำบลต้นแบบ
เพื่อการเรียนรู้ดูงานในระดับประเทศต่อไป

เด็กและเยาวชน พลังสำคัญของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

พัฒนาการของการขับเคลื่อนประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจได้ก้าวหน้า และขยายผลมากขึ้น มีการยกระดับร่วมกันจัดทำตัวบ่งชี้หรือเกณฑ์ชี้วัดการดำเนินธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ ประกอบกับความมุ่งมั่น

ความเพียรพยายาม และความพร้อมของพลังความร่วมมือของภาคีภาคธุรกิจที่มีประสบการณ์ เป็นต้นแบบและตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ จะเป็นเครือข่ายและกลไกสำคัญที่จะช่วยผลักดันขยายผลให้ภาคธุรกิจสามารถเดินบนเส้นทางแห่งความยั่งยืนได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

สื่อสารมวลชน นักคิด นักเขียน ดารา และ นักร้อง

การขับเคลื่อนของปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับ
ความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสื่อ
ต่าง ๆ ทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร
วิทยุ และโทรทัศน์ ทำให้มีพื้นที่ในการ
เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงไปสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเสนอกรณี
ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งได้
สร้างการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาให้มีความ
แพร่หลายมากขึ้น และยังสามารถสร้างควา
มับนดาลใจให้กลุ่มบุคคลต่างๆ สนใจที่จะ
นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและ
อาชีพมากขึ้น นอกจากนี้มีสื่อมวลชน
ทั้งที่เป็นผู้ผลิตสื่อ นักคิด นักเขียน ดารา
และนักร้องอีกส่วนหนึ่งที่ได้เดินตาม
แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ซึ่งแต่ละคนก็มีแนวทางเป็นของตัวเอง
แตกต่างกันไป ได้แก่

นิรุตติ์ ศิริจรรยา

เมื่อมีเวลาว่างจากการเป็น
นักแสดง จะใช้ชีวิตเรียบง่าย
อยู่กับธรรมชาติและทำสวน
ผลไม้ที่จังหวัดจันทบุรี *“ณ วันนี้
ผมมาถึงจุดที่ตัวเองเพียงพอแล้ว
ได้ทำงานที่ชอบและได้มีชีวิต
อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ตัวเองรัก
เสร็จงานกลับบ้านสวนที่จันทบุรี
อยู่กับความเรียบง่ายของธรรมชาติ
อยู่กับการปลดปล่อย”*

ดิก เจษฎาภรณ์ ผลดี

นักแสดงที่รักธรรมชาติ
และมุ่งมั่นที่จะผลิตรายการ
โทรทัศน์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อ
ปลูกจิตสำนึกให้คนไทยรัก
และห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติ
*“รู้สึกว่าการที่เราอยู่ในป่ากับ
ธรรมชาติแล้วสบายใจ อยากอยู่
ตรงนั้นนานๆ ไม่อยากกลับออกมา
แต่พออยู่ในเมืองตามปกติ
กลับรู้สึกวุ่นวาย เหนื่อย ผิดแผก
ไปมาหมดแล้ว รู้สึกอึดอัด อยู่ได้
ไม่นานต้องรีบกลับ”*

กิก มยุริญ ผ่องผุดพันธ์

นักแสดงหญิงที่ได้รับรางวัลบุคคลต้นแบบ พ.ศ. ๒๕๕๔ ด้านความโปร่งใสและซื่อตรง ประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยังดำเนินชีวิตโดยยึดหลักธรรมะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและเชิญชวนนักแสดงอื่นๆ ร่วมปฏิบัติธรรม “แม้เราจะมีผลงานใจทางธรรมแต่กับเรื่องทางโลกการมีสัมมาอาชีพเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิตยังเป็นสิ่งสำคัญ อีกทั้ง “กำลังทรัพย์” ก็ยังเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้การเผยแผ่ธรรมะแผ่ขยายไปในวงกว้างมากขึ้น เช่น การร่วมเป็นเจ้าภาพเชิญชวนให้คนทั่วไปมาปฏิบัติธรรม เรียนรู้พระพุทธศาสนาฟรี เพื่อถวายเป็นธรรมทาน ทุกวันนี้หากกิกทำได้เพียงครึ่งหนึ่งของคุณแม่ ก็นับเป็นสิ่งที่กิกภูมิใจที่สุดแล้ว”

ป๊อด โมเดิร์นด็อก หรือ ธนชัย อุชชิน

นักร้องแนว Alternative ที่เรียนรู้การใช้ชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่ไปกับการศึกษาธรรมะและฝึกสมาธิ “เรียนธรรมะก็คล้ายๆ กับการเรียนว่ายน้ำ ตอนนั้นเราได้แต่อ่านหนังสือธรรมะ ไม่ได้ปฏิบัติก็คิดว่าน่าจะลงว่ายน้ำในสระได้แล้ว เลยบวชเป็นพระป่าหนึ่งพรรษา การบวชทำให้เราปฏิบัติไม่ว่าการนั่งสมาธิหรือการเดินจงกรม ทำให้เราเข้าใจคำว่า สติ ซึ่งเป็นแก่นของชีวิต เมื่อก่อนเราไม่รู้ว่า จิต หรือ สติ แปลว่าอะไร เราไม่รู้หน้าที่ของมัน เมื่อเราปฏิบัติก็เลยเข้าใจและช่วยให้เราปรับสมดุลของชีวิตได้”

อิด วงฟลาย หรือสำราญ ช่วยจำแนก

ที่เสียสละ และอุทิศตนทำงานเพื่อสังคม อาทิ อาสาสมัครของสภาอากาศไทยฯ มูลนิธิพระดาบสฯ ถ่ายทอดเนื้อหาของหลักปรัชญาผ่านเพลงอยู่อย่างพอเพียง “ประเทศไทยเจอวิกฤตมาตลอดในทุกด้านโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ย้ำแะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ ทรงห่วงใยชาติบ้านเมือง ได้ทรงห่มเทิด ทดลอง ทรงสรุปผลแล้วพระราชทานเป็นแนวทางให้ประชาชนคนไทยทั้งประเทศเดินตามรอยพระยุคลบาท อย่างเช่นพระราชทานแนวพระราชดำริการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น จนเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าวิถีแห่งเศรษฐกิจพอเพียงนี้แหละที่จะทำให้คนไทย สังคมไทย ประเทศไทยแข็งแรงในทุกด้าน”

ศุ บุญเลี้ยง

ศิลปิน นักคิด นักเขียน นักร้อง นักแต่งเพลง เจ้าของเพลง “อิมมูน” ผู้มีวิถีชีวิตสุขแบบพอดี ระยะเวลาที่ผ่านมาแม้จะไม่ได้พบเห็นเขาตามสื่อต่างๆ บ่อยนัก แต่เขายังคงสร้างงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับบทบาทใหม่ในชีวิตและงานที่ลงตัวยิ่ง คือการรับเป็นวิทยากรบรรยายให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ฟัง เป็นวิทยากรที่พูดสนุกและสร้างแรงบันดาลใจให้คนฟังได้มากมาย สอนเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการคิด กระบวนการเขียน

“เราชอบเรื่องกระบวนการ ชอบเรื่องการนำเสนอ ยังเป็นการถ่ายทอดความรู้ ไม่ได้ถ่ายทอดผ่านการพูดเท่านั้น แต่ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกออกแบบมาแล้ว ไม่ใช่เป็นเรื่องแค่การมาฟังบรรยายเท่านั้น ฟังแล้วอาจต้องฝึก ฝึกให้เกิดการคิดนอกกรอบแต่ตอบโจทย์ การคิดต่างแต่สร้างได้

“บางครั้งเชื่อเรื่องความพอดีมากกว่าความดีเสียอีก ไม่ต้องเลือกหาสิ่งที่ดีที่สุด แต่เป็นสิ่งที่พอดีที่สุด เราว่านี่แหละดีกว่า เราเลือกกินกาแฟดีๆ หอมถึงชั้นหลังเลยนะ แต่ถึงวันหนึ่งทำให้เราปวดหัว ปวดร้าวเหลือเกิน ก็ต้องถอยออกมา ไม่ใช่จมลงไปในความลุ่มหลงอันนั้น”

หนึ่งในผลงานที่แสดงความนึกคิดของ ศุ บุญเลี้ยง

เพลง “รักษารักษาบ้านพ่อ”

หาดทรายแห่งนี้

ที่พ่อเคยวางเท้า

ทุกคราวที่ก้าวเม็ดทรายย็นดี

พ่อคงหวงແหนທະເລແង່ນີ້

พักพิงที่นี้ พ่อไกลกังวล

ลูกตระหนักรู้

พ่อเหนื่อยพ่ออดทน

เหงื่อหยดไหลรินหล่น

ลงบนผืนทราย

รักษารักษาบ้านพ่อ

ขอตามรอยพ่อ

สอนให้เพียงพอ

ให้คุณแผ่นดิน

รักษารักษาบ้านพ่อ

รักษาทะเลหัวหิน

ฝากหัวใจไว้บนผืนดิน

ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

สราวุธ เฮ้งสวัสดิ์ นักเขียนชื่อดัง (นามปากกา : นักรม)

แท้จริงแล้วการทำให้โลกน่าอยู่ขึ้น อาจไม่ได้หมายความว่าต้องไปเป็นนายกรัฐมนตรีหรือประธานาธิบดีประเทศมหาอำนาจ แต่ลำพังเป็นแค่เจ้าของร้านคูกก็ นักรม พนักงานธนาคาร พนักงานทำความสะอาด ยามมอเตอรืไซค์วินหน้าปากซอย พ่อค้าแม่ขาย คุณหมอ คุณครู ภารโรง หนายความ หรือนักเขียนตัวเล็กๆ ลักคน ก็สามารททำให้โลกใบนี้น่าอยู่ขึ้นได้ ถ้าใส่ใจ เห็นคุณค่าของหน้าที่นั้น และทำมันให้ดีที่สุด

ถ้าพ่อหนุ่มวินมอเตอรืไซค์ขับรถอย่างนี้มวลงและหยิบยื่นรอยยิ้มส่งให้กับผู้โดยสารพร้อมๆ กับเงินทอน แค่นั้นโลกก็น่าอยู่ขึ้นแล้ว

ใครบางคนเคยบอกไว้ว่า *“โลกของเรามีขนาดเท่ากับผู้ที่รายล้อม”* นั้นหมายความว่า ถ้าเราทำให้คนที่รายล้อมมีความสุขและมีรอยยิ้ม โลกของเราก็น่าจะน่าอยู่ไม่ใช่เน้อย

และสุดท้าย โลกใบเล็กๆ ของแต่ละคนก็จะค่อยๆ ขยายตัวออกไปเป็นโลกใบใหญ่ในที่สุด เพราะผู้คนที่รายรอบตัวของคนหนึ่งคนนั้นย่อมแตกต่างหลากหลาย ความสุขจึงแผ่กระจายออกไปได้เรื่อยๆ

จากหนังสือ *“อาจารย์ในร้านคูก”* โดย นักรม

แอนดี้ เชมพิมุก

นักรม นักแสดง และพิธีกรรายการจันรักเมืองไทย ที่นำเสนอมุมมองของชาวต่างชาติที่ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองไทยอย่างมีความสุข *“ผมมีความสุขหลายๆ อย่างมาก โดยเฉพาะปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง บางคนอาจทำไม่ได้และคิดว่าคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงอาจหมายถึง งก ผมจะบอกว่าภารกิจที่พระองค์ท่านได้ทำเพื่อคนไทยมากมายนับไม่ถ้วนนั้น ผมมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างมีประโยชน์หมดอย่างแนวทางที่ท่านบอกให้เราปลูกต้นไม้คนละ ๑ ต้น ๖๐ ล้านคนก็ ๖๐ ล้านต้น เพื่อสิ่งแวดล้อม เพื่อธรรมชาติของเรา ธรรมชาติก็คือมนุษย์ เราหันมาเอาใจใส่บ้าง หรือเรื่องน้ำ ในหลวงบอกน้ำคือทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าคนไทยขาดน้ำก็จะไม่มีความสุขสมบูรณ์ เป็นต้น*

...ท่านบอกเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นสิบๆ ปีแล้ว แต่เราเพิ่งมาเริ่มทำกัน ถามว่ามันช้าไปไหมก็ไม่ช้าหรอก ถ้าตราบใดที่เรามีลมหายใจและเรายังมีท่านอยู่”

อย่างไรก็ดีบริโคนิยมในสังคมยังมีความรุนแรงอยู่มาก ดังนั้นการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกลุ่มสื่อสารมวลชนจึงต้องอาศัยความต่อเนื่อง ความมุ่งมั่นและความเพียรอีกมาก ตลอดจนการสนับสนุนจากภาคส่วนอื่นๆ ที่เข้าถึง เข้าใจ ศรัทธา และมีประสบการณ์จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นทั้งต้นแบบและกระบอกเสียงที่จะถ่ายทอดสู่สาธารณชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

สถาบันการเมือง

ความคืบหน้าสำคัญในการขับเคลื่อน
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาค
สถาบันการเมือง คือการตราพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งกำหนดให้
คณะรัฐบาลวางแผนนโยบาย จัดทำงบประมาณให้
เกิดผลสัมฤทธิ์และคุ้มค่า ตลอดจนอำนวยความสะดวก
อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน ยังได้มีการ
สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ
บ้านเมืองที่ดีให้แก่ผู้บริหารในระดับต่างๆ ของ
ภาครัฐและเอกชนโดยสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งเป็น
องค์กรอิสระทางวิชาการ ครอบคลุมทั้งงานวิจัย
การจัดการศึกษาอบรม และการเผยแพร่ให้ความรู้
และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตย
ธรรมาภิบาลและการกำกับดูแลกิจการที่ดี สิทธิมนุษยชน
สิทธิหน้าที่ของพลเมือง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น รวมทั้งมีการ
ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในประเทศและ
ระหว่างประเทศ เพื่อการพัฒนากองปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย

นอกจากนั้น มีการกำหนดให้ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และ
กำหนดทิศทางให้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ไปเป็นนโยบายพื้นฐานทั้งด้านบริหารราชการแผ่นดิน
และด้านเศรษฐกิจ และเริ่มมีการกำหนดเป็นนโยบาย
รัฐบาลอย่างชัดเจนใน พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้องค์กร
ของรัฐนำไปปฏิบัติ ทั้งในกระบวนการกลั่นกรอง
งบประมาณผ่านกรรมาธิการงบประมาณของสมาชิก
รัฐสภาได้ให้การสนับสนุนโครงการที่นำไปสู่การ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่วนราชการ
ต่างๆ เสนอขอการจัดสรรงบประมาณประจำปี โดย
มีความพยายามให้มีการบูรณาการโครงการต่างๆ
เพื่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น กล่าวได้ว่า
ภาคการเมืองเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในระดับมหภาค และหากสมาชิกรัฐสภาได้มีการ
ปฏิบัติแบบวิถีพอเพียงอย่างจริงจังทั้งในระดับปัจเจก
ครอบครัว และชุมชนท้องถิ่น จะเป็นการหนุนเสริมให้
องค์กรภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ของสังคมพร้อมใจกัน
ขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จให้เป็นภูมิคุ้มกันพร้อมรับ
การเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป

จากการบริหารนโยบายระดับชาติ สู่ท้องถิ่นที่อยู่บนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ย่อมนำมาซึ่งความปิติสุขของประชาชน

การบริหารงบประมาณแผ่นดินที่รัดกุม นำมาซึ่งการขยายโครงการพัฒนาชุมชน
ให้มีความเข้มแข็งได้อย่างกว้างขวาง

องค์กรภาครัฐ

นโยบายของรัฐบาลย้อนหลังไปกว่า ๕ รัฐบาล ได้มีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของสถานการณ์ทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ดังที่ปรากฏทั้งในกฎหมายสูงสุด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนการแถลงนโยบายการบริหารแผ่นดินของรัฐบาลที่เสนอต่อรัฐสภา ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลสามารถลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ได้

อย่างมีประสิทธิภาพและมีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างเขื่อนปาสักชลสิทธิ์ และการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่ได้ริเริ่มออกแบบให้มีการกระจายการลงทุนอย่างสมดุลครอบคลุมทุกสาขา โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้เพิ่มการลงทุนขนาดใหญ่ในสาขาการพัฒนาชุมชนที่มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สาขาการศึกษา และการเรียนรู้ที่มุ่งยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในชนบทและเมืองทั้งระบบ และสาขาสาธารณสุขที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งเป็นการลงทุนที่ลดความเสี่ยงแก่ภาระทางการเงินคลังของรัฐระยะยาว และมีผลตอบแทนของการลงทุนสูง

การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็น
พื้นฐานในการวางแผนและกำหนดนโยบายการ
พัฒนาในด้านต่างๆ ของประเทศ เริ่มต้นจากแผน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙
(พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ที่มุ่งสร้างความเข้าใจ
เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย และเป็น
ความพยายามที่จะนำหลักปรัชญาไปประยุกต์ใช้กับ
การดำเนินชีวิตในทุกกระดับและทุกภาคส่วนของสังคม

การพัฒนาให้เกิดความสมดุลและให้ความสำคัญมากขึ้น
กับการพัฒนาภาคชุมชนซึ่งเป็นฐานรากของสังคม
และเป็นการกระจายการพัฒนาและสร้างโอกาส
ให้เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็ง และมีการ
ต่อยอดและขยายผลต่อไปในแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐
และ ๑๑ อย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น

ข้าราชการทุกหมู่เหล่า ทั้งข้าราชการพลเรือน ทหาร ตำรวจ ต่างน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำรงชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่

นอกจากนี้ สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการกำกับนโยบาย การบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ ได้กำหนดคุณสมบัติ ของข้าราชการ ทั้งตำรวจ ทหาร และพลเรือน ตลอดจน จัดการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมทั้งใน หน้าที่การงานและการดำเนินชีวิต เพื่อส่งเสริม ให้ข้าราชการเป็นคนดีและมีความสามารถสูง เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

ระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการ กำกับดูแลการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมถึง หน่วยงานราชการอีกหลายแห่ง ยังได้จัดให้มีการ ฝึกอบรมด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทาง ของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ข้าราชการ บุคลากรของ ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อเสริมสร้าง องค์ความรู้ในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งจาก ปัจจัยภายในและภายนอกประเทศอย่างมีภูมิคุ้มกันต่อไป

สถาบันการศึกษา

“...Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำรา เพราะหมายความว่า
เรามีความคิดใหม่ และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า
เราก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการ
เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น...”

พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๒

สถานศึกษาพอเพียง
แหล่งบ่มเพาะเยาวชนคุณภาพ
ที่มีอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษา เน้นที่การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน
ในทุกกระดับน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาใช้เป็นหลักใจหรือหลักคิด หลักการ
ทำงานและหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จนกระทั่ง
มีอุปนิสัย “อยู่อย่างพอเพียง” เพื่อให้สามารถ
รักษาสมดุลในการดำเนินชีวิต และพร้อมรับการ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาได้อย่างมีสติ ตลอดจน
ใช้ปัญญาความรู้ในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง
และส่วนรวม ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของชาติ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่การ
ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่
สถานศึกษาได้เริ่มใน พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยมีการนำร่อง
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ
โรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในโรงเรียนที่สมัครใจ ๙ แห่ง เพื่อเรียนรู้แนวทางการ
ขับเคลื่อนและปูพื้นฐานการนำหลักปรัชญาของ

เด็กและเยาวชน เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงมีความพยายามนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กคุณภาพที่มีอุปนิสัยแห่งความพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีการฝึกอบรมครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทุกระดับ จนกระทั่งมีสถานศึกษา

ที่จัดการศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเห็นผลกับผู้เรียน และผ่านเกณฑ์การประเมินเป็น “สถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง” ๑๓๕ แห่ง ใน พ.ศ. ๒๕๕๐ และเพิ่มเป็น ๑,๒๖๑ แห่ง ใน พ.ศ. ๒๕๕๒ ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายที่จะขยายเป็น ๙,๙๙๙ แห่ง ภายใน พ.ศ. ๒๕๕๖

ขั้นตอนการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และมูลนิธิสยามกัมมาจล ได้สนับสนุนให้ “สถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง” ที่สมัครเข้าร่วมโครงการจำนวน ๑๓๕ แห่ง พัฒนาตนเองสู่การเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ด้วยการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้บุคลากรของโรงเรียนมีความเข้าใจหลักปรัชญาฯ อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ลงมือปฏิบัติโดยผู้บริหารเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน

ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างพอเพียงและเสริมพลังครูให้ดำรงตนเป็นแบบอย่างและสามารถออกแบบการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนนำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในการทำงานและกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ ซึ่งจะทำให้นักเรียนตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการนำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ในวิถีชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ฯ ที่มีความเข้มแข็ง ๘๔ แห่งทั่วประเทศ จะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่นๆ ร่วมกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น และเครือข่ายโรงเรียนในพื้นที่

พิธีมอบเกียรติบัตรแก่สถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านการประเมินอย่างเข้มข้น
จนสามารถพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

พัฒนาการสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนด
ให้คุณลักษณะ “**อยู่อย่างพอเพียง**” เป็นจุดเน้น
คุณภาพผู้เรียน ทำให้เยาวชนในโรงเรียนระดับชั้น
พื้นฐานกว่า ๓๔,๐๐๐ แห่งทั่วประเทศ ตั้งแต่ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ได้เรียนรู้
ด้วยการคิดพิจารณาและการปฏิบัติจริง จนกระทั่ง
สามารถเข้าใจและเห็นคุณค่าของปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

เหมาะสมกับสภาพวัย ภูมิสังคม และบริบทของ
โรงเรียน รวมทั้งมีการประเมินคุณภาพการจัดการ
เรียนรู้โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ.
ซึ่งจะตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตร
อย่างเคร่งครัด เพื่อประกันคุณภาพการจัดการศึกษา
ของชาติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในระยะยาว

ตัวอย่างของ ศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

เป็นโรงเรียนประจำที่ผู้บริหารมีศรัทธาในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนผ่านครู
ให้ออกแบบการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในห้องเรียน การจัดกิจกรรม ตลอดจน
วิถีการดำเนินชีวิตในหอพัก ทั้งเพื่อผลด้านการศึกษาและการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

เป็นโรงเรียนคริสต์ที่เน้นการปลูกฝังด้านคุณธรรมเป็นพื้นฐาน และมีการเรียนการสอน
โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตตามบริบทคนเมือง เพื่อให้นักเรียน
มีความเข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนโพหนองวิทยายน จังหวัดร้อยเอ็ด

สร้างการเรียนรู้โดยนำปราชญ์ชาวบ้านและชุมชนมาร่วมกับครู ฝึกให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ
โดยจำลองจากวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ แล้วถอดบทเรียนจากความสำเร็จหรือความผิดพลาด
ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของหลักปรัชญาฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

โรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง

เน้นการจัดกิจกรรมจิตอาสาและการสัมผัสเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต
ซึ่งนักเรียนแกนนำที่จบจากโรงเรียน ในปัจจุบันได้เป็นผู้จัดการศูนย์ประสานงานเพื่อพัฒนาเด็ก
และเยาวชนของจังหวัด และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

ในระดับอุดมศึกษา มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน และการฝึกอบรม ทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

ระดับอาชีวศึกษา มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง จำนวน ๘๒ แห่ง ใน พ.ศ. ๒๕๕๒ และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้ผ่านเกณฑ์การประเมินให้ครบทั้ง ๔๑๕ แห่งทั่วประเทศ โดยมีสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาหลายแห่งที่เป็นแบบอย่างให้สถานศึกษาอื่น เช่น วิทยาลัยอาชีวศึกษากาญจนบุรี วิทยาลัยเทคนิคชัยนาท วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้ **การจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)** ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ก็เปิดสอนวิชาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีหลักคิดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต ไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง

ระดับอุดมศึกษา การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างกว้างขวางในทุกสถาบัน โดยมีการบรรจุปรัชญาฯ อย่างเหมาะสมในหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งหลักสูตรระยะสั้น และในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมไปถึงการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคคลทั่วไป และการพัฒนาตำราโดยวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชื่อมโยงกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อีกด้วย นอกจากนี้ สภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ได้เป็นองค์กรหลักประสานความร่วมมือคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ๑๓ แห่ง จากทุกภูมิภาค ดำเนินการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรายวิชาชีพรู เพื่อเตรียมความพร้อมให้ครูในอนาคต

ตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในการพัฒนาด้านต่างๆ ที่มีอยู่อย่างกว้างขวาง

ในขณะเดียวกัน ยังมีงานวิจัยและงานวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลายมิติ รวมไปถึงงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันพระปกเกล้า และที่ดำเนินการโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้สร้างองค์ความรู้ที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์สำหรับการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาและในสังคมวงกว้าง การฝึกอบรมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้มีการบรรจุปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแผนอุดมศึกษา ระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๖๕) เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบในระยะยาว

ตัวอย่างการเรียนการสอน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับอุดมศึกษา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

จัดตั้งศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยเน้นการศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหาร การพัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย จัดฝึกอบรมและสัมมนาวิชาการ เผยแพร่ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อต่างๆ เช่น เว็บไซต์ หนังสือวิชาการ และวิทยากร เป็นต้น

มหาวิทยาลัยสยาม

มุ่งเน้นการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติร่วมกับชุมชนรอบมหาวิทยาลัย ในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชีวิตรและการทำงานภายหลังจบการศึกษา รวมทั้งร่วมกับ องค์การยูเนสโกในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาฯ ไปสู่นานาประเทศทั่วโลก

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารและพัฒนาเพื่อมุ่งสู่ความเป็น มหาวิทยาลัยแห่งความพอเพียง โดยกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชา “ชีวิตกับความพอเพียง” เพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในการประกอบอาชีพ และมีจิตสำนึกในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บรรจุปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรระดับปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคม อย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชนบทอย่างมีความสมดุล และเหมาะสมกับภูมิสังคม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มีหลักสูตรระดับปริญญาเอกที่มุ่งใช้หลักปรัชญาในการประเมินหรือกำหนดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความสมดุลและบ่งชี้คุณภาพของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

๓

การสร้างบรรทัดฐาน การประยุกต์ ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๕๔)

หลังจากที่ได้มีการเผยแพร่
หลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อตอกเสาเข็มในสังคม
มาแล้วเป็นเวลากว่าทศวรรษ
และได้มีการนำหลักปรัชญา
ไปประยุกต์ใช้จนเกิดผล
เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง

พบว่ามีความก้าวหน้า อย่างชัดเจน

มิใช่เพียงในภาคเกษตร
และชนบทที่มุ่งแก้ปัญหาของประชาชนส่วนใหญ่
ของประเทศที่ยังอยู่ในฐานะยากจนและมีความ
เสี่ยงสูงเท่านั้น ยังมีความก้าวหน้าในภาค
อุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ เพื่อความมั่นคงของ
กิจการและเอื้อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม
อย่างมากด้วย เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดประกวด
รางวัลเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

การประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริร่วมกับหน่วยงานภาคีต่างๆ เป็นหนึ่งในการประกวดที่ค้นหาผู้ที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเข้มข้น

เป็นประธาน ดำเนินการสำรวจ คัดกรอง และตรวจสอบ การปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเข้มข้น เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติ ของแต่ละภาคส่วน ได้มีการคัดสรรเฉพาะที่ดีเด่น มารับรางวัล ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาแล้ว ถึง ๒ ครั้งจนถึงปัจจุบัน และจัดมอบรางวัล จำนวน ๑๐ ประเภท เพื่อเป็นองค์ความรู้และเป็น ตัวอย่างให้แก่กลุ่มบุคคลอื่นๆ อย่างกว้างขวางต่อไป โดยมีตัวอย่างผู้ได้รับรางวัลชนะเลิศด้วยพระราชทาน จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการประกวด ผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- ๑ ประเภทประชาชนในพื้นที่
ห่างไกล และกึ่งดารา
- ๒ ประเภทประชาชนทั่วไป
- ๓ ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔ ประเภทเกษตรกรทฤษฎีใหม่
- ๕ ประเภทกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
- ๖ ประเภทหน่วยงาน /
องค์กรภาครัฐในส่วนภูมิภาค
- ๗ ประเภทหน่วยงาน /
องค์กรภาครัฐในส่วนกลาง
- ๘ ประเภทธุรกิจขนาดใหญ่
- ๙ ประเภทธุรกิจขนาดกลาง
- ๑๐ ประเภทธุรกิจขนาดย่อม

๑ ประเภทประชาชนในพื้นที่ห่างไกล และก้นดาร์

นางคอสม๊ะ แลแมแน

เกษตรกรอำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส

เป็นผู้มีจิตสาธารณะและความกล้าหาญ
ในการร่วมมือกับราชการ ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์
ต่อชุมชน โดยจัดตั้งเครือข่ายแม่บ้านนำภูมิปัญญา
พัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นสินค้าคุณภาพสูง
เพื่อการส่งออก

๒ ประเภทประชาชนทั่วไป นายแสนหมั่น อินทรไชยา

ชาวบ้านถ่อนนาลับ อำเภอบ้านดุง

จังหวัดอุดรธานี

มีชีวิตพอเพียงจากการทำเกษตรผสมผสาน และสนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มอาชีพต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อสร้างงานสร้างรายได้และเรียนรู้การออม รวมทั้งต่อยอดเป็นหลักสูตรของหมู่บ้าน เพื่อขยายความรู้สู่นักเรียนและบุคคลทั่วไป

๓ ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนบ้านดอกบัว

อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

เป็นหมู่บ้านพึ่งตนเองและหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา จากความเข้มแข็งของชาวบ้านในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพเสริม การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และสวัสดิการชุมชนบนพื้นฐานของความพอเพียง และมีการถ่ายทอดการใช้ชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชาวบ้านผ่านเสียงตามสาย

๔ ประเภทเกษตรกรทฤษฎีใหม่ นายจันทร์ที ประทุมภา

เกษตรกรบ้านโนนวัง อำเภอชุมพวง
จังหวัดนครราชสีมา

ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยเฉพาะ
การทำนาข้าวหมุนเวียนเพื่อไม่ให้ข้าวกลายเป็น
จนเป็นแบบอย่างในการถ่ายทอดสู่ชุมชน
เครือข่าย และหน่วยงานต่างๆ

๕ ประเภทกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ กลุ่มเกษตรกรทำสวนบ้านถ้ำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตร
ผสมผสาน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงในการบริหารจัดการ เพื่อให้สมาชิก
มีอาชีพ มีรายได้ และสามารถพึ่งตนเองได้

๒ ประเภทหน่วยงาน / องค์กรภาครัฐ ในส่วนภูมิภาค เทศบาลตำบลปลายพระยา จังหวัดกระบี่

เป็นองค์กรที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารระบบงานและพัฒนาทุกชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมจนเป็นต้นแบบที่สามารถขยายผลสู่องค์กรท้องถิ่นอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวาง

เรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง

อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน จากผลงานของผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี โดยมุ่งเน้นเกษตรกรรมแบบผสมผสาน ซึ่งเชื่อว่าจะนำไปใช้ประกอบอาชีพหลังจากพ้นโทษได้เป็นอย่างดี

๗ ประเภทหน่วยงาน / องค์การภาครัฐในส่วนกลาง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร

เป็นรัฐวิสาหกิจที่ไม่มุ่งหวังผลกำไรสูงสุด และสามารถบริหารเงินทุนภายใต้ความเชื่อมั่นของลูกค้าได้อย่างมั่นคง สุจริต และโปร่งใส ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความสุขและมีวิถีชีวิตพอเพียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานสาขาที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการขับเคลื่อนความพอเพียงสู่เกษตรกรทั่วประเทศ

๘ ประเภทธุรกิจขนาดใหญ่ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร

เป็นหนึ่งในต้นแบบทางธุรกิจและผู้นำบรรษัทภิบาลของประเทศ ที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งมีการพัฒนาองค์ความรู้และบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เป็นคนดีและมีความสามารถสูง ในการสร้างคุณประโยชน์ต่อองค์กรและสังคม

บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) กรุงเทพมหานคร

มีแนวทางพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืนไปพร้อมๆ กับการดูแลสังคม สิ่งแวดล้อม และการประหยัดพลังงาน รวมทั้งการปลูกฝังจิตอาสาให้กับบุคลากรในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

๙๙ ประเภทธุรกิจขนาดกลาง บริษัท บาธรูม ดีไซน์ จำกัด

กรุงเทพมหานคร

นำหลักแห่งความพอเพียงมาเป็นจุดเด่นในการออกแบบผลิตภัณฑ์จนได้รับรางวัลใหญ่ระดับโลก การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรมต่อผู้บริโภค พนักงาน สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเน้นการพัฒนาบุคลากรด้านจิตใจและคุณธรรม

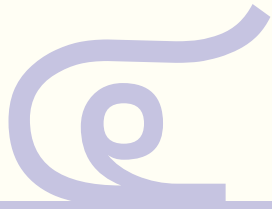
๑๐ ประเภทธุรกิจขนาดย่อม บริษัท นิธิฟู๊ดส์ จำกัด

จังหวัดเชียงใหม่

พัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โดยใช้วัตถุดิบและแรงงานจากในท้องถิ่น มีการขยายกิจการอย่างรอบคอบและมีภูมิคุ้มกัน โดยคำนึงถึงการรักษาสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนโดยรอบ

นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศถ้วยพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตลอดจนรางวัลชมเชยจากนายกรัฐมนตรีอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าได้มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างแพร่หลาย

ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทต่างประเทศ

การขับเคลื่อน
ปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
ในบริบทต่างประเทศหรือ
องค์กรระหว่างประเทศ
หลายประเทศและ
หน่วยงานมีความสนใจ
อยากเรียนรู้และ
นำไปปฏิบัติ

โดยเริ่มจากการยอมรับและรับรู้
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเวที
ระหว่างประเทศในการประชุมองค์ถัด
ครั้งที่ ๑๐ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.
๒๕๔๓ ณ ประเทศไทย ได้มีแถลงการณ์
แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทาน
แนวพระราชดำริ ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงให้เป็นพื้นฐานของแนวคิดด้านการพัฒนา
ในยุคโลกาภิวัตน์ เน้นความพอดีและการพึ่งตนเอง
เป็นหลัก มุ่งแสวงหาความสมดุลและความเที่ยงธรรม
รวมถึงการนำแนวคิดมาเป็นหลักในการพัฒนา
ความสัมพันธ์ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

การประชุมรัฐสภาอาเซียน ครั้งที่ ๒๒ ในเดือน
กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ณ ประเทศไทย ที่ประชุม
ลงมติร่วมกัน **ยอมรับหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางเลือกหนึ่ง
ในการพัฒนาประเทศสมาชิกในภูมิภาค**

ใน พ.ศ. ๒๕๔๗ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ได้จัดทำรายงานการพัฒนาคอน ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประเทศและพัฒนาคอนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง มีการเสนอข้อคิดเชิงนโยบายในด้านต่างๆ ตลอดจนแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับประเทศไทย และได้มีการเผยแพร่ต่อผู้อ่าน ๑๖๖ ประเทศทั่วโลก ซึ่งมีข้อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ๖ ประการ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ ๖ ประการ ในการขับเคลื่อนการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

- ๑ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการขจัดความยากจนและการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของคนจน
- ๒ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชน และการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
- ๓ เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท ด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน
- ๔ หลักเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ
- ๕ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยกะทันหัน เพื่อปรับปรุงนโยบายต่างๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเติบโตที่เสมอภาคและยั่งยืน
- ๖ ในการปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและความคิดของคนเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคอน

นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการสหประชาชาติทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์
ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

**นายโคฟี อันนัน อดีตเลขาธิการ
สหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความ
สำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ของ
โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๖
พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เนื่องในโอกาสสมหามงคลที่**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติ
๖๐ ปี และต่อมาโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
ได้จัดทำรายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย
ประจำปี ๒๕๕๐ ซึ่งได้กล่าวถึงประโยชน์ของหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการขับเคลื่อนการ
พัฒนาคนและประเทศ

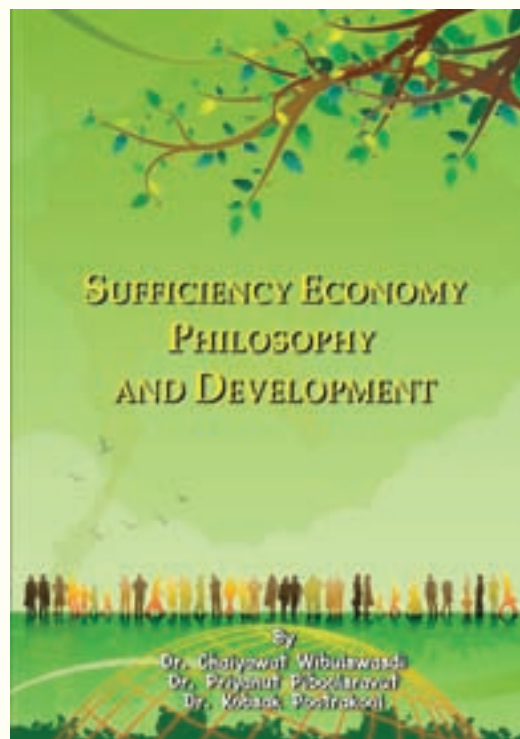

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเยือนราชอาณาจักรสวาซิแลนด์ และราชอาณาจักรเลโซโทอย่างเป็นทางการ ระหว่างวันที่ ๓ - ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อทอดพระเนตรความก้าวหน้าโครงการความร่วมมืออย่างใกล้ชิด

นายกรัฐมนตรีประยุทธ์ ได้กล่าวชื่นชมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่**นำไปสู่การสร้างความสุขที่ยั่งยืน** การพัฒนาดัชนีความสุขมวลรวมของประเทศภูฏานใช้ฐานคิดเดียวกันกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องเริ่มจากความรู้และคุณธรรมจึงจะสามารถตัดสินใจดำเนินการในเรื่องใดๆ อย่างมีเหตุผลด้วยความพอเพียง

สืบเนื่องจากการที่**พระราชอาคันตุกะจากราชอาณาจักรเลโซโทและราชอาณาจักร**

สวาซิแลนด์ ได้ขอความร่วมมือทางวิชาการด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินมาถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลทรงครองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงดูงานโครงการพระราชดำริต่างๆ และพบว่ามีความสำเร็จเป็นอย่างดีในการช่วยให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้ทางด้านอาหาร และช่วยลดปัญหาการผลิตอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

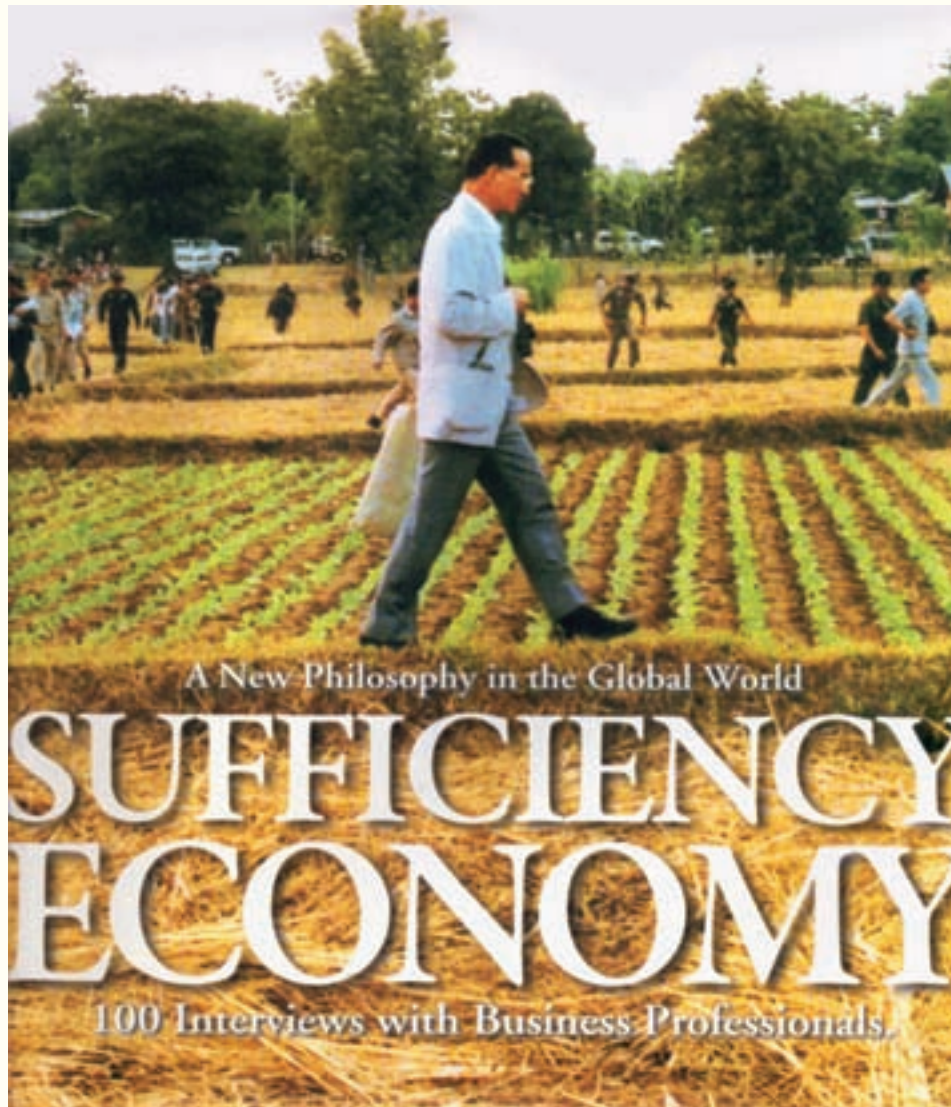

การสัมมนาระดับนานาชาติ และหนังสือที่เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาษาอังกฤษ ทำให้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความก้าวหน้าในระดับสากล

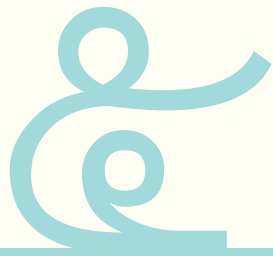
การสัมมนาระดับนานาชาติ CAUX ROUND TABLE ที่สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๗ - ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งมีการนำเสนอโดยนักวิชาการไทยถึงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในแวดวงการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งเป็นที่สนใจของนักวิชาการต่างชาติอย่างมาก **ที่ประเทศไทยสามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุอยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นผลสำเร็จ**

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการชาวไทยได้มีการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น

หนังสือ Sufficiency Economy Philosophy and Development โดย ดร.ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ และคณะ เอกสารเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย **ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์** เลขาธิการการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) ผ่านคำนิยมและบทความต่างๆ ตลอดจนแนวทางการเพิ่มสมดุลในการพัฒนาของประเทศไทยผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่หลากหลายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้น

กล่าวได้ว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่สนใจในหมู่
ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการชาวต่างประเทศมากขึ้นเรื่อยๆ และ
จะเป็นทางเลือกหนึ่งในการหาทางออกสำหรับวิกฤตการณ์ที่โลก
กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

ก้าวต่อไป ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเป็นรากฐาน ของชีวิตที่มั่นคง

“...เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือน
รากฐานของชีวิต รากฐาน
ความมั่นคงของแผ่นดิน
เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอก
รองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง
สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้
ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมาก
มองไม่เห็นเสาเข็ม
และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
จากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒

กว่าทศวรรษของการน้อมนำ
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มาแก้ไขปัญหาดังๆ สามารถสร้าง
ภูมิคุ้มกัน และมีบทเรียนดังที่ได้กล่าวไปแล้ว
การเปลี่ยนแปลงในอนาคตเป็นความไม่แน่นอน
อันเนื่องมาจากความผันแปรของวิถีแห่ง
เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิถีแห่งธรรมชาติ
และอื่นๆ ของโลก ผลกระทบอันเกิดจากการ
เปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง

โลกกำลังเผชิญกับปัญหาวิกฤตจากจำนวนประชากรที่มากขึ้นอย่างมหาศาล นำมาซึ่งวิกฤตต่างๆ อีกมาก เช่น ปัญหาความอดอยาก วิกฤตพลังงาน เป็นต้น

และกว้างขวางยิ่งขึ้น ภูมิคุ้มกันของประเทศและประชาชนที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอที่จะบรรเทาความรุนแรงหรือพร้อมปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ดีประเทศต่างๆ เกือบ**ทั่วโลกกำลังเผชิญวิกฤตหลายด้าน**เช่นกัน จากการที่**ประชากรโลกใน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีจำนวนสูงถึง ๗ พันล้านคน^๒** ขณะที่ทรัพยากรมีอยู่เท่าเดิม การมุ่งบริโภคนิยมมากเกินไป และการมีคุณธรรมความดีน้อยเกินไป กำลังจะส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สร้างความแตกแยก และทำให้ประชาชนขาดสันติสุข^๓ ฐปณธมจากการปฏิบัติจริงของภาคส่วนต่างๆ เป็นที่ประจักษ์ในหลายกรณีว่า

หน่วยงานหรือบุคคลที่นำไปปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างดีในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีภูมิคุ้มกันสามารถปรับตัวหรือฟื้นตัวภายหลังวิกฤตต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และทำให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เห็นประโยชน์จากการดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หากแต่การเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัต **การเตรียมความพร้อมของประเทศชาติและประชาชน ต้องดำเนินการให้เป็นวิถีชีวิตที่พอเพียง เพื่อให้เป็นรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินสืบต่อไป**

^๒ Jeffrey D. Sachs. The Earth Institute, Columbia University.

^๓ สรุปจากบทความของนายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม เรื่องภูมิภาอันตรายของประเทศไทยและของโลกกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติได้จัดตั้ง**มูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาประเทศตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง**ขึ้นเพื่อเป็นกลไกหลัก ของประเทศในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้ภารกิจหลัก ในการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ให้เป็นบรรทัดฐาน ที่พัฒนาไปสู่มาตรฐานการปฏิบัติของทุกระดับตั้งแต่ ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศ **สร้างเครือข่ายกับทุกภาคส่วนทั้ง ภายในและภายนอกประเทศ** การติดตาม ความก้าวหน้าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระหว่าง

ภาคส่วนต่างๆ ตลอดจนการเผยแพร่สู่สาธารณะ สร้างขบวนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงร่วมกับภาคีเครือข่าย

ก้าวต่อไปของการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงให้เป็นรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคง ของแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและมูลนิธิสถาบันวิจัย และพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนอย่าง มุ่งมั่น ผ่านกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาประเทศ ผ่านกระบวนการนำแผนพัฒนาประเทศไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญในเรื่องหลักๆ อย่างน้อย ๔ ประการ ดังนี้

การตอกเสาเข็มของสังคมให้มั่นคง ต้องเริ่มจากการสร้างอุปนิสัยแห่งความพอเพียงตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน

ประการแรก

การขับเคลื่อนด้านการศึกษา เพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาคน และพัฒนาชาติ หรือตอกเสาเข็มรากฐานของชีวิตให้มั่นคงตั้งแต่วัยเยาว์ จะเน้นการค้นคว้ารวบรวมผลงานแนวทางการบริหารจัดการศึกษาและการออกแบบการเรียนรู้ที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุปนิสัย **“อยู่อย่างพอเพียง”** ให้เกิดขึ้นได้จริงกับผู้เรียนในบริบทสภาพแวดล้อมต่างๆ มุ่งพัฒนาวิทยากรที่จะขยายผลไปสู่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมายของการจัดการศึกษาชาติ สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง

ครูกับเด็กและเยาวชนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงหลักสูตรและการเรียนการสอนระหว่างระดับการศึกษา พื้นฐานกับอุดมศึกษาให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน พัฒนาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่สนับสนุนการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นระบบ เผยแพร่และ **“ตอกเสาเข็ม”** ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง พร้อมๆ กับขยายผลสู่ผู้ปกครองและชุมชน

การเปิดโอกาสให้เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์แห่งความพอเพียง
ผ่านเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสมัยและเกมสร้างสรรค์ต่างๆ

ประการที่สอง

การขับเคลื่อนขยายผลผ่านกลุ่มเป้าหมายต่างๆ
ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยในเบื้องต้นให้ความสำคัญ
ใน ๓ กลุ่มหลัก ได้แก่

๑ กลุ่มเด็กและเยาวชน

เน้นการปลูกฝังและบ่มเพาะพฤติกรรม
“**อยู่อย่างพอเพียง**” แก่เด็กและเยาวชน
ทุกช่วงวัย ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดย

ขับเคลื่อนผ่านแกนนำเด็กเยาวชน และเครือข่าย โดยใช้
สื่อสารสาธารณะที่หลากหลาย ผ่าน social-media
ทั้ง facebook twitter รูปแบบกราฟฟิก ที่สามารถ
แลกเปลี่ยนกันได้อย่างรวดเร็วและมีผลกระทบที่เป็น
ทวีคูณ ควบคู่กับการเปิดเวทีให้เด็กกับเด็ก เด็กกับ
ผู้ใหญ่ ได้มีปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อกระตุ้นให้
เด็กและเยาวชนมีจิตอาสา และมีพฤติกรรมพอเพียง
บนพื้นฐานคุณธรรม ใช้วิธีการใหม่ๆ ที่ชักจูงความ

เกมพอเพียง อีกหนทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาอุปนิสัยแห่งความพอเพียงในเด็กและเยาวชนได้อย่างน่าสนใจ

สนใจและสอดคล้องกับจริตของเด็กเยาวชน โดยเน้น
สร้างการเรียนรู้จากการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง อาทิ **การเรียนรู้ผ่านเกม**
การเรียนรู้ด้านการเงินส่วนบุคคลที่ครอบคลุมทั้งการ
ออมและการแบ่งปัน เชื่อมโยงการเรียนรู้การจัดการ
ด้านการเงินสู่กลุ่มครูและเครือข่ายผู้ปกครอง การ
พัฒนาเครือข่ายเยาวชนรุ่นใหม่ การจัดเวทีเด็กและ

เยาวชนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น ตลอดจนการเชื่อมโยง
กิจกรรมเด็กและเยาวชนกับ CSR Club และภาคธุรกิจ
เอกชน ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชน ระบบ
นิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เด็กเยาวชนเกิด
ความตระหนักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การรวมกลุ่มระหว่างชุมชน ภาครัฐ และหน่วยงานที่รวบรวมองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ จะทำให้เกิดพลังในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่พื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ

๒ กลุ่มชุมชนและประชาสังคม

สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงบทบาทของชุมชนให้เป็น **“ผู้ขับเคลื่อน”** ได้ร่วมคิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำ รับผิดชอบ และร่วมแก้ไขปัญหา เกิดความรู้สึกของความเป็นเจ้าของร่วมกันบนพื้นฐานของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง^๔ ร่วมกันเชื่อมโยงองค์ความรู้และหนุนเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้ ใช้พื้นที่เป็นฐานในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยประสานสามพลังหลัก ได้แก่ **(๑) กลุ่มของภาครัฐ** เน้นเชิงนโยบายที่สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง **(๒) กลุ่มภาคประชาชน องค์การชุมชน**

ขับเคลื่อนงานตามภูมิสังคมและศักยภาพ ประสานกับภาคท้องถิ่น และใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือ **(๓) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และสถาบันการศึกษา** หนุนเสริมในด้านขององค์ความรู้ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายกลไกการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน วุฒิสภา หน่วยงานราชการสมทบ และร่วมขยายผลผ่านเครือข่าย โดยมีกิจกรรม อาทิ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในภูมิภาคเดียวกัน ระหว่างภูมิภาค และระหว่างประเทศ

^๔ นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม ประธานคณะกรรมการเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อการปฏิรูป

การรวมพลังกันปฏิวัติต่อต้านคอร์รัปชันของกลุ่มภาคธุรกิจ
เป็นนิมิตหมายอันดีของการพัฒนาประเทศบนหนทางแห่งความยั่งยืน

๓ กลุ่มภาคธุรกิจ

จะเพิ่มความเข้มข้นในการบริหารความเสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลและหลักคุณธรรมตามแนวทางของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยร่วมกัน **ต่อต้านการคอร์รัปชัน** รวมทั้งคำนึงถึงการตอบสนองต่อสังคมอย่างสร้างสรรค์ และการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ยากไร้เพื่อร่วมแบ่งปันและลดความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างมีเป้าหมายชัดเจน เช่น การขยายผลการดำเนินโครงการ ๑ ไร่ ๑ แสน และโครงการ ๑ บริษัท ๑ โครงการ / ชุมชนของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สภาหอการค้า

แห่งประเทศไทย และการดำเนินงานคณะกรรมการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น เชื่อมโยงเป้าหมายทางธุรกิจกับการพัฒนาประเทศ สร้างความตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบและความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค ชุมชน และสังคมโดยรวม ปรับแนวคิดภาคธุรกิจให้สามารถทำงานร่วมกับชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษาได้อย่างเป็นพันธมิตร และสร้างเครือข่ายความรับผิดชอบต่อสังคมของกลุ่มธุรกิจต่างๆ นำไปสู่การทำกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน ยกย่องให้เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างกระแสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดการสืบทอดแบบทวีคูณอย่างต่อเนื่อง

การเปิดเวทีสาธารณะทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด ทำให้ประชาชนได้แลกเปลี่ยนทัศนะ และสามารถนำประสบการณ์ของผู้ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม มาเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตของตนเอง

ประการที่สาม

เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีความเป็นสากลไปยังต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยนำประสบการณ์และความสำเร็จของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในภาคส่วนและพื้นที่ต่างๆ ไปเป็นต้นแบบในการเผยแพร่ให้กับประเทศที่มีความสนใจ **น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตของประเทศและวิกฤตในโลกต่อไป**

ประการที่สี่

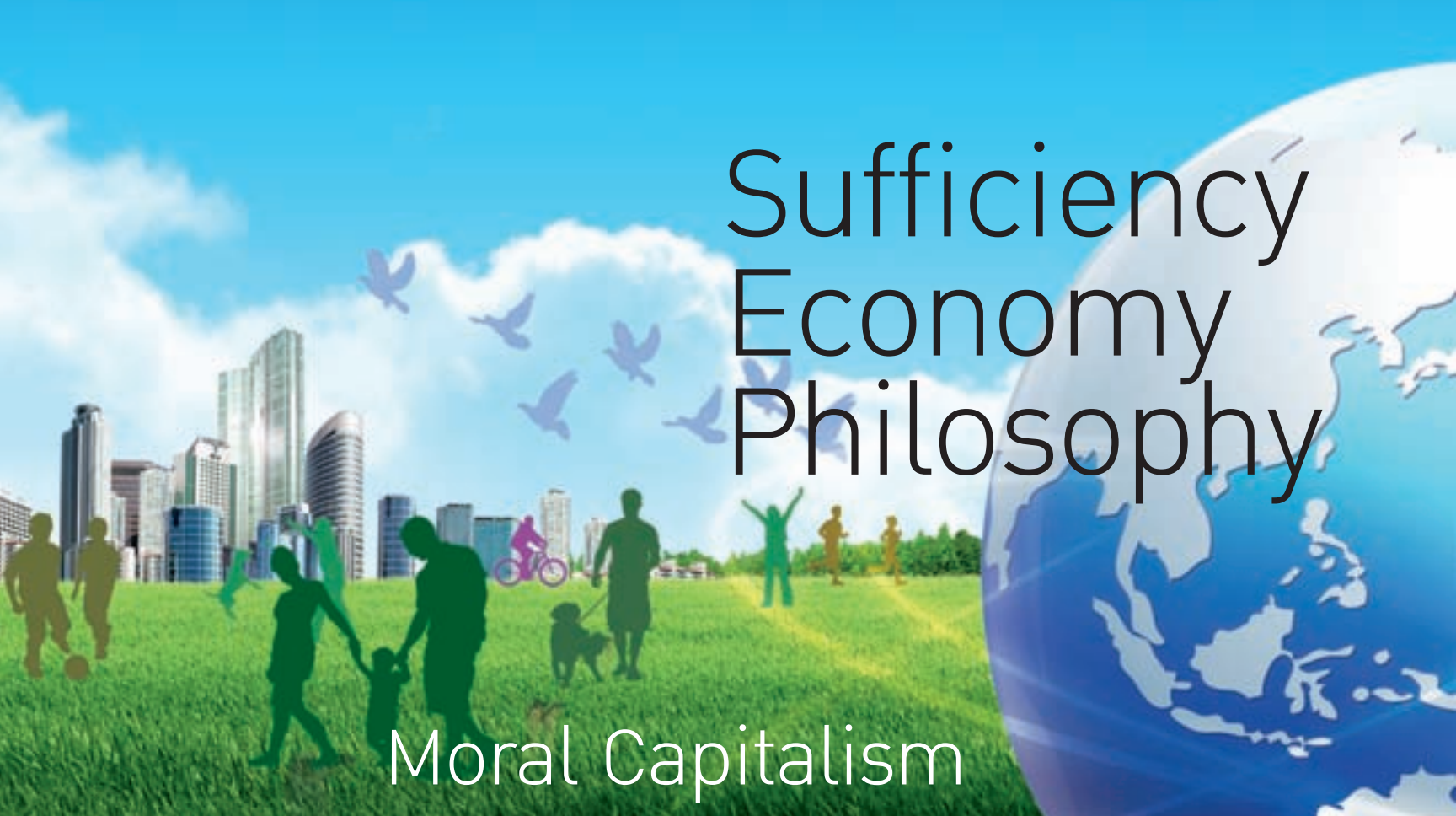
การเปิดเวทีสาธารณะ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ต่อยอดองค์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายขยายผลการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตของทุกภาคส่วนในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร สถาบัน สังคม และประเทศ จะมุ่งมั่นนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่อย่างเข้มข้นต่อไป

นโยบายการบริหารระดับประเทศ เป็นพลังสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ให้แพร่หลายอย่างเข้มแข็ง และนำไปสู่ระดับสากล

ก้าวต่อไป ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละภาคส่วน ต้องอาศัยความต่อเนื่อง มุ่งมั่น ดำเนินการด้วยความ **เข้าใจ** ปัจจัยพื้นฐาน มีความรอบรู้ **เข้าถึง** ด้วยคุณธรรม รับฟังและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และร่วมกัน **พัฒนา** อย่างแน่วแน่ด้วยความพากเพียรมีสติใช้ปัญญา โดยมีเป้าหมายชัดเจน ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ด้วยกำลังใจที่เข้มแข็ง มุ่งมั่น ดังพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา : ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ ที่ว่า

“...ควรจะปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง
ไม่ต้องทั้งหมด เพียงครึ่งหนึ่งก็ได้
แม้จะเป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอ .
หมายความว่าวิธีปฏิบัติเศรษฐกิจ
พอเพียงนั้น ไม่ต้องทำทั้งหมด และ
ขอเตือนว่าถ้าทำทั้งหมดก็จะทำไม่ได้
...ฉะนั้นจึงพูดว่าเศรษฐกิจพอเพียง
ปฏิบัติเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็ควรจะ
พอและทำได้...”

Sufficiency Economy Philosophy

Moral Capitalism

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นปรัชญาระดับสากล เป็นหนึ่งในหนทางที่จะสามารถช่วยให้โลกผ่านพ้นจากวิกฤต และดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุขและยั่งยืน

กระแสโลกาภิวัตน์ได้สะท้อนถึงพลวัตของการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรงนั้น เป็นที่ประจักษ์ชัดอย่างเป็นรูปธรรมในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการฟื้นฟูหรือปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรและหน่วยงาน รวมทั้งบุคคลและครอบครัว สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่ใช่เฉพาะระดับประเทศเท่านั้น **หากได้นำไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศหรือในโลก น่าจะ**

ช่วยจรรโลงโลกให้รอดพ้นจากภัยพิบัติต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และสร้างความเชื่อมั่นว่า หากได้มีการประเมินสถานการณ์ หรือประเมินตัวเองสม่ำเสมอให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และปฏิบัติเป็นกิจวัตร ประโยชน์สุขจะเกิดกับตนเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ บุคคลที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ผล มักจะมีคุณสมบัติเหมือนกันหลายอย่าง เช่น **มีความเพียร มีความซื่อสัตย์ สนุกสนาน**

Sustainable Enterprise

Sustainable Development

กับการเรียนรู้และการสร้างปัญญาให้กับตนเอง เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม และการอยู่ร่วมกับระบบนิเวศอย่างสมดุล คนเหล่านี้มักคำนึงถึงหลักการบริโภคแบบยั่งยืน มีความเคารพธรรมชาติ และความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

การขับเคลื่อนโดยเฉพาะในหมู่เด็กและเยาวชนให้ได้สัมผัสและเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถสร้างคนที่จะมาช่วยจรรโลงสังคมไทยและสังคมโลกในอนาคตให้มีการพัฒนายั่งยืนสืบทอดต่อไป

คณะกรรมการจัดทำรายงาน

๑ คณะที่ปรึกษา

- ๑.๑ ศ.เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี
- ๑.๒ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล
- ๑.๓ ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา
- ๑.๔ นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม
- ๑.๕ ดร.อำพน กิตติอำพน
- ๑.๖ นายสรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม
- ๑.๗ นายจักรมณฑท์ ผาสุกวณิช

ตำแหน่ง

ประธานที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา

๒ คณะกรรมการ

- ๒.๑ นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ
- ๒.๒ นางสาวรณิ คำมัน
- ๒.๓ นายอภิชาติ จีระวุฒิ
- ๒.๔ ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน
- ๒.๕ นางสาวศศิธรา พิชัยชาญณรงค์

หน่วยงาน

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

ตำแหน่ง

ประธานคณะกรรมการ
รองประธานคณะกรรมการ
รองประธานคณะกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ

คณะกรรมการ	หน่วยงาน	ตำแหน่ง
๒.๖ ดร.อาชวี เตาลานนท์	เครือข่ายภูมิทัศน์	กรรมการ
๒.๗ ศ.ดร.ณัฐพงศ์ ทองภักดี	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	กรรมการ
๒.๘ ศ.กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	สถาบันพระปกเกล้า	กรรมการ
๒.๙ ผศ.ดร.ธันวา จิตต์สงวน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
๒.๑๐ นางศรีวิการ์ เมฆวัชรชัยกุล	วุฒิสภา ธนาคารสมอง	กรรมการ
๒.๑๑ นายอภัยชนม์ วัชรสินธุ์	เครือข่ายภูมิทัศน์	กรรมการ
๒.๑๒ นางวีณัส อัสวสิทธิถาวร	บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)	กรรมการ
๒.๑๓ นางองค์อร อามากร ณ อยุธยา	ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	กรรมการ
๒.๑๔ นางปิยาภรณ์ มั่นทะจิตร	มูลนิธิสยามกัมมาจล	กรรมการ
๒.๑๕ นายการุณย์ ศุภกิจวิเลขการ	สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ	กรรมการ
๒.๑๖ นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ	สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการและเลขานุการ
๒.๑๗ นางเพ็ชรา ธรรมเสริมสุข	สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒.๑๘ นางสาวสุภาภรณ์ ตรีแสน	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒.๑๙ นายวัชร มิมะพันธุ์	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒.๒๐ ดร.दनัยกิติ์ สุขสว่าง	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๓ คณะทำงาน

คณะทำงานสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะทำงานสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์	ตำแหน่ง
๓.๑ ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา	ประธานคณะทำงาน
๓.๒ นางวรรณวิมล ศุภประเสริฐ	รองประธานคณะทำงาน
๓.๓ นางสาวสุภาภรณ์ ตริ์แสน	คณะทำงานและเลขานุการ
๓.๔ นายรพีพร มิมะพันธุ์	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
๓.๕ ดร.दनัยกิติ์ สุขสว่าง	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓.๖ นางปภัสดา วีรภิตติ	คณะทำงาน
๓.๗ นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ	คณะทำงาน
๓.๘ นางสาวจินาญ์กูร โรจนนันต์	คณะทำงานและเลขานุการ

๔ ผู้สนับสนุนข้อมูลสำหรับรายงาน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำทางความคิด

- ๑ ศ.ดร.ณัฐพงษ์ ทองภักดี
- ๒ ปราชญ์ชาวบ้าน
- ๓ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)
- ๔ สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ

สถาบันการเมือง

- ๑ ศ.กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
- ๒ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรภาครัฐ

- ๑ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)
- ๒ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

สื่อมวลชน และประชาชน

- ๑ นายอภัยชนม์ วัชรสินธุ์

ภาคธุรกิจ

- ๑ ดร.อาชว์ เตาลานนท์
- ๒ ดร.สุขสรรค์ กันตะบุตร

ชุมชนและประชาสังคม

- ๑ นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม
- ๒ นายการันต์ ศุภกิจวิเลขการ

สถาบันการศึกษา และเยาวชน

- ๑ ศ.ดร.ณัฐพงศ์ ทองภักดี
- ๒ ดร.ปริญญ์ พิบูลสรวุธ
- ๓ ผศ.ดร.ธันวา จิตต์สงวน
- ๔ นายสุเทพ ชนะบวรสกุล
- ๕ นางรจนา สินที
- ๖ นายธาดวี ลิขนะพิชิตกุล
- ๗ นางปิยาภรณ์ มั่นทะจิตร
- ๘ นางนงนาท สนธิสุวรรณ
- ๙ นางสาวศศิณี ลิ้มพงษ์
- ๑๐ ดร.สุขสรรค์ กันตะบุตร
- ๑๑ นางจิราพร คูสุวรรณ
- ๑๒ นางสาวธนิษฐา เขียวชาญพานิชย์
- ๑๓ นางสาวสุจินดา งามวุฒิพร

๕ ผู้จัดทำรายงานจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ...กว่า ๑ ทศวรรษ

๕.๑ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- ๕.๑.๑ นางสาวรณิ คำมัน
- ๕.๑.๒ นางชุตินาฏ วงศ์สุวรรณ
- ๕.๑.๓ นางสาวจินางค์กูร โรจนนันต์
- ๕.๑.๔ นางปภัสวดี วีรกิตติ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๕.๒ บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด

- ๕.๒.๑ นางเลิศลักษณ์ ยอดอาวุธ
- ๕.๒.๒ นางพิมพ์ใจ ยุทธบรรดล
- ๕.๒.๓ นางสาวอพฤดี ไร่พล

๖ ผู้จัดทำนิทรรศการในงานประชุมประจำปี ๒๕๕๔

ของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บริษัท โอเวชั่น สตูดิโอ จำกัด

นางสุดาพร เทศะนาวิน

จากปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ... กว่า ๑ ทศวรรษ

ISBN 978-974-9769-00-3

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวนที่พิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๒๘ ๒๘๔๙ โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๙๑๕๘ www.nesdb.go.th

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๒๘ ๒๘๔๒ โทรสาร ๐๒ ๖๒๘ ๒๘๗๕ www.rsepf.or.th

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและเยาวชน

โทรศัพท์ ๐๒ ๗๘๗ ๗๐๓๓-๔ โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๘๒๒๖

www.sufficiencyeconomy.org www.crownproperty.or.th

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย

บริษัท ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์ จำกัด (หนึ่งในกลุ่มบริษัททิม)

โทรศัพท์ ๐๒ ๕๐๙ ๙๐๙๑-๒ โทรสาร ๐๒ ๙๔๔ ๖๒๖๐

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๒๘ ๒๘๔๙ โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๙๑๕๘

www.nesdb.go.th

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โทรศัพท์ ๐๒ ๖๒๘ ๒๘๔๒ โทรสาร ๐๒ ๖๒๘ ๒๘๗๕

www.rsepf.or.th

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

โครงการสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและเยาวชน

โทรศัพท์ ๐๒ ๗๘๗ ๗๐๓๓-๔ โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๘๒๒๖

www.sufficiencyeconomy.org

www.crownproperty.or.th